

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

III обикновено Народно Събрание.

(Втора сессия.)

XXXI. ЗАСЪДАНИЕ, ПОНЕДЪЛНИКЪ 12 ДЕКЕМВРИЙ 1883 ГОД.

(Начало въ 1 часа 30 мин. слѣдъ пладнѣ, подѣ председателството на г-на Д. Грекова.)

Председателъ (звѣни): Ще се чете списъка на г-да депутатитѣ.

Секр. Цачевъ (чете):

Отъ 51 представители, присѣдствуватъ 33-ма и отсъствуватъ 18 души, а именно: Г. Геровъ, Д. Селвели, Илия Щърбановъ, Ф. Мариновъ, М. Велевъ, В. Джоновъ, Х. А. Флоровъ, К. Симеоновъ, Хр. Манафовъ, Митрополитъ Симеонъ, Л. Дуковъ, Д. Списаревски, Ив. Минчовъ, М-ръ Цанковъ, Х. Мано Стояновъ, М-ръ Балабановъ, К. Помянковъ и Я. Геровъ.

Председателъ: Тѣй като болшинството на Събранието присѣдствува, обявявамъ днешното засѣдание за открито.

Г-да представители, прѣди да пристѣпимъ къмъ дневния редъ, има тука нѣколко отношения, които сѣ постѣпили отъ нѣколко дена и ще се прочетатъ.

(Чете): Отношение отъ М-ството на Правосѣдието, съ което се испраца до Нар. Събрание списъка на горнитѣ чужди поданици, служащи по правосѣдното вѣдомство.

Тука е приложенъ и единъ списъкъ на 12 лица чужди поданици, които служатъ по М-ството на Правосѣдието.

Какво мисли Нар. Събрание да стане съ това отношение?

Шивачовъ: Азъ мисля, да се прочетатъ имената и за всѣкое лице да се произнесе Нар. Събрание съгласно съ члена 66 отъ Конституцията.

Бобчевъ: Да се произнесемъ, но какъ ще се произнесемъ като непознаваме лицата; слѣдователно трѣба по-напрѣдъ да ги изучиме, че тогава да се произнесемъ.

Анневъ: Щомъ самото Министерство представя списъка, нѣма нужда ние да ги познаваме, това е немислимо да познаваме всичкитѣ лица. Така щото, ние само да се произнесемъ: има ли нужда Княжеството отъ тия чиновници, които служатъ по М-ството на Правосѣдието. Това трѣба да направиме.

Мецовъ: Преди всичко да се прочете списъка, и тогава ще знаемъ кои сѣ тия лица.

Д. Попповъ: И да се прочете списъка, ние като непознаваме лицата, какъ ще се произнесемъ за тѣхъ, да ли сѣ добри или не.

Д-ръ Цачевъ: Г-да представители! Рѣшението на този въпросъ, до колкото азъ мисля, зависи отъ това да рѣшимъ по-напрѣдъ има ли нужда отъ подобни чиновници чужденци или не. Вие знаете, г-да представители, че ние прѣди да се разотидемъ отъ тука, исказахме едно желание, въ което бѣхме казали, щото да се предпочитатъ туземцитѣ при назначението на служба предъ чужденци, при равни качества на способностъ. Азъ мисля, че най-справедливо ще бѣде, да се произнесе Нар. Събрание, има ли нужда отъ такива специалисти или не, и има ли Бъл. Княжество свои български

поданници, български граждани, които да замѣтятъ службитъ на тѣзи чуждестранци. Ако имаме такива, то защо да лишаваме тѣхъ отъ правдинитъ имъ за служби и да ги даваме на хора чужденци, които всекога сж въ ущербъ на нашето Княжество, защото сж привързани къмъ чужди господства.

За това, по мое мнѣние, най-добръ ще бѣде да се произнесе Нар. Събрание, има ли нужда отъ тѣзи специалисти, и нѣма ли въ Княжеството българи, които да ги замѣтятъ.

Председателъ: Азъ прочетохъ това отношение само за да се произнесе Нар. Събрание, какво трѣба да стане съ него; но на всеки случай, то не може да се разисква, преди да дойде г-нъ М-ръ на Правосъдието. (Гласове: Тука е сега ще дойде). Понеже се искаше желание да се узнаятъ лицата, азъ мисля, ако Нар. Събрание нѣма нищо противъ това, да се хектографира въ 40—50 екземплара този списъкъ и да се раздаде на г-да представителитъ и тогава да видимъ какво ще направимъ. Въ този списъкъ е казано, кой каква служба изпълнява, отъ кога я изпълнява, отъ гдѣ е родомъ и какъвъ е поданикъ. (Чете списъка):

Шивачовъ: Азъ мисля, че всичкитъ лица, които сж дошли въ България слѣдъ 19 февруарий 1880 год., ако тѣ не сж били приели българско подданство отъ Нар. Събрание трѣба да се считатъ чужди подданници. Азъ зная още много чиновници като председателя на тукашния окръгъ г. Титоровъ; той като е отишълъ преди 3 години въ Видинъ и е получилъ руски паспортъ. Зная мнозина още, но деликатността го изисква да не имъ казвамъ сега имената.

Мецовъ: Сжщото щѣхъ да кажа, че освѣнъ този списъкъ има още и други, на пр. въ Плевенъ има трима души бесарабци, които незнай какви подданници сж. Това го казвамъ само за свѣдѣние на г. Министра.

Буровъ: Сжщо и азъ зная нѣколко души бесарабци, които не сж български подданници.

Анневъ: Азъ мисля, че сега за сега трѣба да се говори само върху тия, за които Министерството представя списъкъ; а послѣ то може да представи допълнителенъ списъкъ. Ние вече имаме доста български юристи и трѣба да помислиме за тѣхъ, и послѣ ако Министерството намѣри, че му трѣбать още и иностранци, то да оставимъ на него каквито хора му трѣбать да си намѣри. Такива иностранци юристи, за които Министерството има нужда, то може да ги приеме, но съ нормаленъ окладъ, а не да се предвижда особена сума за иностранны юристи.

М-ръ Стоиловъ: Г-да представители, азъ представихъ тоя списъкъ, за да се съобразимъ съ желанието, което Народното Събрание бѣше изказало. Ми се чини отъ думитъ на г. Аннева, че той добръ опредѣли положението на този въпросъ, и мисля, че най добръ ще бѣде Събранието да мине на дневенъ редъ и когато се разисква бюджета на Министерството на Правосъдието, тогава ще видимъ какво трѣба да направимъ съ иностранныитъ юристи, отъ които Министерството има нужда.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание да се разисква това предложение тогава, когато се разгледва бюджета? Който приема, да си дигне ржката. (Болшинство).

Отношение отъ Военното Министерство подъ No. 13312 отъ 10 декемврий 1883 год.

Тѣй като това отношение е написано на руски, ако нѣкой не го разбра, азъ можъ да го превода на български (Разбираме го. Гласове: Да се преводе на български).

Ф. Мариновъ: Желателно би било, щото всичкитъ бумаги, които идатъ въ Нар. Събрание за обсъждане, да бѣдатъ написани на официалния языкъ; инакъ невѣрвамъ всички да ги разбиратъ. (Гласове: Съгласни). Тѣй като и самия законопроектъ, който е внесенъ отъ Военното Министерство, е написанъ на руски, то не можъ да разберъ какъ ще го разискваме, когато ние не сме се всички учили на руски и не го разбираме.

Председателъ: Колкото за отношението, азъ ще го преведа на български, но колкото за законопроекта, то не е моя работа. Нар. Събрание да рѣши, какво да правимъ съ него, като е написанъ на руски языкъ.

Д. Попповъ: Отношението може да се разбере, но законопроекта трѣба да се преводе на български.

Д-ръ Цачевъ: Азъ мисля, че тази грижа трѣба да се възложи на това Министерство, което е внесло законопроекта. Слѣдователно, Военното Министерство, като е внесло законопроекта, азъ предлагамъ на Нар. Събрание, щото да му се повърне назадъ и то да го преводе на български и тогава да го представи на Нар. Събрание на разгледване. (Гласове: Съгласни).

Ф. Мариновъ: Азъ мисля, че не само законопроектитъ, но и всичкитъ бумаги, които постѣпватъ въ Нар. Събрание, трѣба да бѣдатъ написани български, на официалния языкъ.

Шивачовъ: Азъ мисля, че освѣнъ гдѣто трѣба да се върне, за да се преводе на български, но сега му е мѣстото да се подигне и рѣши въпроса, че у насъ намѣето да се пишатъ бумагитъ въ Военното Министерство на Руски, имаме офицери българе, които можътъ да водятъ преписката на

български езикъ. Но сега за сега да се проводи това назадъ за да се преведе, а азъ си задържамъ правото по този въпросъ да говоря други пжтъ.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание да се препрати обратно законопроекта, като се помоли Военното Министерство да го преведе? Които приематъ, да си дигнатъ ржката. (Болшинство).

Ф. Мариновъ: Глѣдамъ че отъ г-да квесторитъ нѣма нито единъ, който да констатира гласоподаването.

Председателъ: Бюрото вижда за сега. Ако стане нужда, ще помоли нѣкого отъ г-да депутатитъ да изпълнятъ това.

Сега има тука едно отношение отъ М-рството на Финанситъ подъ № 31,577 отъ 12 декемврия т. г. (Чете):

Министерството на Финанситъ.
Отдѣление II.
No. 31,577.
София, 12 декемврий 1883 год.

Г-ну Председателю на III обикновено Н. Събрание

При настоящето имамъ честъ да Ви представя, господине Председателю, едно кратко изложение отъ съдържанието на постѣпилитъ въ повѣренното ми Министерство прошения, относящи се за опрощаване на нѣкои правителствени даждия и покорнѣйше Ви моля да благоволите да го представите въ Нар. Събрание, за да се разглѣда и одобри. При това за необходимо считамъ да приложж, че въпроснитъ прошения, както и изслѣдванята, станали по тѣхъ, стоятъ въ Министерството на расположение на Събранието и ако стане нужда, тѣ могатъ да му се испроводятъ.

Министръ: Г. Д. Начовичъ.

Главенъ Секретаръ: Д. Поповъ.

Началникъ на Отдѣлението: С. Караджовъ.

При това отношение е приложено едно кратко изложение въ което се споменѣва отъ повече прошения, подадени отъ нѣкои частни лица и общини, които искатъ да имъ се опростятъ данъцитъ. (Гласове: Трѣба да се прочете изложението. Чете: Изложението).

Председателъ: Съгласно ли е Нар. Събрание да се произнесе по този въпросъ сега или да минемъ на дневенъ редъ?

Шивачовъ: Тѣй като отъ самото изложение се вижда, че министерството е зело въ внимание това, то да се опростятъ.

Председателъ: Азъ турямъ на гласуване, ако Нар. Събрание приема предложението на министерството, защото въ изложението има такива, за които министерството не се

съгласява да се опростятъ. Тогава, ще туря на гласуване съгласно съ предложението на министерството относително опрощаването на нѣкои данъци представени тука за 77 до 82 год. Приема ли Нар. Събрание да се опростятъ суммитъ, които сж показани въ този списъкъ? Който приема, моля, да си дигне ржката. (Болшинство).

Нар. Събрание приема да се опростятъ тѣзи сумми, които сж представени въ това изложение.

Има една телеграмма отъ Провадия. (Чете).

ТЕЛЕГРАММА.

Председателю Народното Събрание.

Наложена глоба отъ Провад. мировий съдия за лозята, се иска отъ 12 души по 90 лева на дюлюма; просиме распорѣждане.

Опълномощенъ: Стоянъ Черневъ съ Юсе Тена.

Батановский: Да се препрати на Министерството на Правосъдието да изучи въпроса и за резултата да съобщи на Събранието.

Л. Дуковъ: Тая телеграмма може би да е послѣдвала отъ тамъ, че тѣзи хора преди една година бѣхж купили едно мѣсто за лозье, но 3 или 4 лица ги закачили, което се доказва и отъ града. Това кмета така е искалъ да представи работата, може би и да е така, но мировий съдия на тия лица е наложилъ такава тежка глоба, която не могатъ да поднесжтъ тия хора; той ги е осъдилъ за това мѣсто да платжтъ толкова, но тия хора не могатъ да поднесжтъ това. Азъ желая да се проводи телеграммата на министерството, и ако то види за възможно, да се прости.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание да се испрати тѣзи телеграмма на Министерството на Правосъдието? Който приема, да си дигне ржката. (Болшинство).

Има една телеграмма отъ Ломъ-Паланка отъ нѣкоя си Кушева. (Чете).

ТЕЛЕГРАММА.

Председателю Народно Събрание.

Съпруга ми умре митнички Чупренски чиновникъ, мя остави съ три дѣца въ най послѣдната бѣдностъ; молимъ въ името на справедливий и милостивий духъ почитаемото Събрание за ржкопомощъ.

Македонца Евтимия Кушева.

(Гласове: На прошетарната коммисия).

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание да се испрати тая телеграмма на коммисията за прошенията? (Приема се).

Телеграма отъ Радомиръ отъ нѣкой си Комарски. (Чете):

ТЕЛЕГРАММА.

Господину Предсѣдателю на Народното Събрание.

Най покорно Ви молимъ да освободите телеграфиста Величковъ въ Вратчанската станция отъ война, който е роденъ на 65 година, и мога да докажа, защото е неправилно зетъ.

Величко Комарски.

Батановски: Въ разяснение искамъ да кажа, че той дѣйствително е непълнолѣтенъ; а телеграммата трѣба да се прати въ Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла. Момчето е отъ 17—18 год.

Предсѣдатель: Приема ли Нар. Събрание да се испрати тази телеграма въ М-рството на Вътр. Дѣла? (Приема се).

Тука има едно отношение за законопроекта за солта, който е вече раздаденъ и има коммисия съставена.

Послѣ има едно отношение, съ което се препраща доклада за свършване бюджета за 79—80 година. И той е вече раздаденъ.

Отношение отъ Минист. на Финанситѣ, съ което се внася предложение за продължение на 6 мѣсеци срока, опредѣленъ въ 14 членъ отъ закона за татарскитѣ и черкескитѣ земи. (Чете:)

Минист. на Финанситѣ.

Отдѣление II.

№ 30737.

Декемврий 3 день 1883 г.

г. София.

До г-на Предсѣдателя на III Обикновено Народно Събрание.

Тукъ приложенитѣ преписи отъ доклада ми отъ 28 мин. ноемврий подъ № 30037 и отъ Указа на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО подъ № 1033, като испращамъ, честь имамъ да Ви моля, господине Предсѣдателю, да благоволите съ распорѣжданieto си, за да се предложи въ Народното Събрание на разглеждане предложението ми, да се продължи на 6 мѣсеци, започвайки отъ деня на утвърдението, срока, опредѣленъ въ 14 членъ отъ закона за татарскитѣ и черкески земи.

Министръ: Г. Д. Начовичъ.

Главенъ Секретаръ: Д. Поповъ.

Началникъ на Отдѣлението: Г. П. Шойлековъ.

М-ръ Начовичъ: Искамъ да дамъ нѣкои обяснения. Вие знаете, г-да, че минжлата година се прие единъ законъ за черкескитѣ и татарскитѣ земи; този законъ по злоща-

стие се измѣни. Както бѣше оставило Нар. Събрание, оставаше се на администрацията да разгледа и опредѣли и послѣ подлѣжеше на утвърждение отъ М-рството на Финанситѣ. Подиръ отъ Министра се измѣни да се остави това на сѣдилищата; по тая причина много хора се отнесоха за тая цѣль до сѣдилищата. Следъ това Нар. Събрание отхвърли това и остави пакъ на администрацията да опредѣля.

Но тѣзи хора изгубиха срока отъ 6 мѣсеци, който бѣше опредѣленъ за разглеждане. За това, азъ моля да се продължи още 6 мѣсеци за заинтересованитѣ хора. (Гласове: Съласни).

Т. Яневъ: 6 мѣсеци имъ се даде; ако имъ се даде още 6 мѣсеци, то ще стане 1 год.

Шивачовъ: Азъ мисля, че нѣма нищо да се повреди, даже ако се даде и една година. Какво ще загуби правителството? У насъ има много хора, които не знаятъ законитѣ на страната. За туй, нека се приеме предложението на г-на М-ра на Финанситѣ.

Дуковъ: Това, което представи г. М-ръ на Финанситѣ, да се даде такъвъ срокъ, защото първий срокъ, който е отъ 6 мѣс. се унищожилъ по рѣшението на Правителството, е добръ, понеже този срокъ ще се счита за онзи, който тогазъ имъ е даденъ, и да се брой отъ обнародването на това, а не отъ днесъ.

Предсѣдатель: Срока въобще се брой отъ деня, когато се обнародва въ Държ. Вѣстникъ или отъ деня, когато Държ. Вѣстникъ пристигне тамъ.

Попповъ: Трѣба да се направи едно предписание до всичкитѣ кметове относително това; защото, азъ видѣхъ единъ кметъ, който каза, че това не го е знаелъ.

М-ръ Начовичъ: Всѣко предложение, което приеме Нар. Събрание, всѣкой законопроектъ, който се приеме и утвърди отъ Н. ВИСОЧЕСТВО, се испроважда до окр. управителъ съ циркуляръ, който го испроважда пакъ до кметоветѣ съ циркуляръ. Този редъ се е правилъ всѣкога. Азъ помня, миналата година не останж нищо, което да не испроводи съ циркуляръ. Но както знаете, нашето население е малограмотно, и твърдѣ е възможно, щото закона да не достигне до всѣкого въ селата.

М-ръ Цанковъ: За да успокоя г-на Поппова, ще му явя, че азъ вече испратихъ единъ циркуляръ, съ който задължавамъ кметоветѣ всѣка недѣля, когато излиза народа, даскала или писара да прочита на народа великия Държ. Вѣстникъ. Тѣ сж задължени вече, и ако не го направятъ, ще бждатъ отговорни.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание, щото срока опредѣленъ въ чл. 14 отъ закона за татарскитѣ и черкескитѣ земи да се продължи още за 6 мѣс. и да се счита отъ деня на утвърждението.

Който приема, да си дигне ржката. (Болшинство).

(Чете):

«Отношение отъ М-рството на Финанситѣ, чрезъ което се прѣпращатъ 60 екземпляра отъ законопроекта за окончателното сключаване бюджета за 1879 финансовъ година». Това е вече раздадено.

Послѣ отношение отъ сѣщото М-рство, съ което се прѣпращатъ правилници за портовитѣ началници и мореплавателната търговия, 70 екземпляра. Приложени сѣ докладъ и указъ на Н. ВИСОЧЕСТВО.

М-ръ Начовичъ: До сега портовитѣ капитани, дѣто ги имаше, работиха кой както знаеше и по циркуляритѣ, които имъ се проваждатъ сегиятъ тогиятъ отъ Министерството. Тѣ се внесаха отъ Министерството на Финанситѣ за да бждатъ по близо до митницитѣ. За да има обаче по различни пунктове една администрация, която да е еднаква на всѣкъдѣ, се направиха тѣзи правилници, въ които не се съдържа нищо финансово, а просто правата които се даватъ на портовитѣ капитани, които опредѣлятъ къде ще спрѣтъ вреницитѣ, да уловятъ виновния, ако се съберѣтъ гемитѣ и тѣй нататѣкъ. Министерството на Финанситѣ не е измислило това, нѣ го е взело отъ тѣзи правилници, които сѣществуватъ въ другитѣ държави. Тукъ имамъ скращения отъ правилника, който можъ да прочетѣ; и ако ще Народното Събрание да се произнесе сега, или ако не може, да го провади на административната коммисия, която да го разгледѣ и доложи на Народното Събрание: или да се приематъ тѣзи параграфи, или да се отложи до идущето засѣдание; както и да е. Но ако Народното Събрание приеме, да се разгледѣ въ една коммисия, ще бжде по-добрѣ, защото искамъ, Народното Събрание да се произнесе съ съзнание за работата. И послѣ ще има голѣмъ редъ и улеснение по тази частъ.

Председателъ: Приема ли Народното Събрание да се провади този правилникъ на административната коммисия?

Мецовъ: Не може да се провади на тая коммисия, защото тя е натоварена съ много работа. Финансиалната коммисия а свободничка, нека приеме тя.

Председателъ: Ако приеме Народното Събрание, то да се провади на финансовата коммисия. (Приема се). (Чете):

Слѣдъ полагане въ дѣйствие закона за административното дѣленіе територията на Княжеството отъ 21 августа 1882 год. много села подадоха въ повѣренното ми Мини-

стерство прошения, съ които искаха да се отцѣпятъ отъ една околия и присѣдинятъ къмъ друга. Тѣзи заявления, слѣдъ разгледаніето имъ въ мѣстнитѣ окръжни свѣти, препращаха се въ Държавний Свѣтъ, който, съгласно съ § 4 отъ помѣнхития законъ, рѣшаваше, да се удовлетворятъ или да се отблъснатъ.

Слѣдъ закриваніето на Държавний Свѣтъ въпроситѣ за отцѣпване села отъ една околия и присѣдиненіето имъ къмъ друга, трѣба да се рѣшаватъ отъ Народното Събрание. Не ще казвамъ, че много отъ прошенията на селата по тойзи предметъ биватъ лишени отъ основание и се подаватъ по подбуждението на нѣкои заинтересовани лица; но нѣкои заслужватъ внимание, поради важнитѣ топографически и економически причини, които изискватъ отцѣпваніето предметнитѣ села. Поради тѣзи съображения, Министерството е пратило въ надлѣжнитѣ окръжни свѣти за разгледаніе всички прошения по отцѣпваніето села отъ една околия и присѣдиненіето имъ къмъ друга, които прошения сѣ подали презъ послѣднитѣ два мѣсеца. Списѣкъ на селата, за които сѣ подадени такива прошения, прилагамъ при на-
стѣящото.

Като имамъ предъ видъ, че преди да се получатъ свѣденія отъ окръжнитѣ свѣти, този въпросъ не може да се рѣши удовлетворително, и поради това Народното Събрание сега не ще може да го разгледѣ, а отъ друга страна, че нѣкомъ отъ горѣказанитѣ заявления ще трѣба да се удовлетворятъ, то моля Народното Събрание да рѣши, щото да се отцѣпятъ съ Княжески указъ отъ една околия и да се присѣдинятъ къмъ друга онѣзи отъ означенитѣ въ списѣка села, на които заявленията, слѣдъ доставяніето свѣденія отъ окръжнитѣ свѣти, Министерский Свѣтъ намѣри за необходимо да удовлетвори, поради важни топографически и економически причини, както далечно разстояние, лоши съобщения и др. п.

Министръ: Д. Цанковъ.

М-ръ Цанковъ: Ако ще Народното Събрание сега да го приеме, по-хубаво ще бжде. Ако не ще, нека го възложи на административната коммисия, която да си даде мнѣніето, и тогава можемъ да го приемемъ или не.

Манафовъ: Азъ до колкото знамъ, такива въпроси сѣ се подбуждали и по-напредъ, дълги и широки прошения сѣ по-
стѣпили въ Държавний Свѣтъ; сѣщитѣ тѣзи кметове и сѣщото население ще видимъ, че единъ пѣтъ дава прошение да се присѣдини къмъ Габрово, а други пѣтъ искатъ къмъ Севлиево. Това става просто не че интереситѣ имъ сѣ свързани къмъ една или друга страна, а просто отъ побуждение.

За туй да се възложи на Министерството, защото ако се даде единъ път ходъ на тѣзи нѣща, правителството ще има цѣла година твърдѣ дълга распра по тѣзи работа. Не ще остане спокойно и ще се занимава само съ тѣхъ.

М-ръ Цанковъ: Азъ моля въ всѣкой случай, да се възложи сега на административната коммисия да го изучи малко, защото има г-да депутати, които познаватъ мѣстноститѣ. (Приема се).

Лазаръ Дуковъ: Азъ мисля, че има и нѣкои други прошения, и ако би се оставили безъ послѣдствие, то ще стане лошо. Както каза г-нъ Манафовъ, има случаи че нѣкои искатъ днесъ да се присѣдинятъ къмъ една, и утрѣ къмъ друга околия. Това е истина, но отъ друга страна има и села, които направо се плачатъ. Има едно прошение отъ едно село въ Провадия, което е 8 часа далечъ отъ околията, на която е присѣдинено, и пътя е непроходимъ, и не се остава на Провадия, а се остава на друга околия. Такива села г-да трѣба да се премѣстятъ, дѣто центра имъ е поблизо. А колкото за това, както каза г-нъ Манафовъ, не трѣба да имъ се дава поводъ да даватъ прошения.

М-ръ Цанковъ: Въ моето Министерство за отцепване села отъ една въ друга околия, друго прошение нѣма, колкото имаше съмъ ги прибралъ, сега г-нъ Дуковъ, ако знае за нѣкои села, ще каже, че тѣ не сж давали прошение. Постоянствувамъ, най-добрѣ ще бжде да се даде на коммисиата и тя ще изучи въпроса по-добрѣ. (Гласове: Съгласни).

Анневъ: Споредъ моето мнѣние това предложение на Министерството трѣба да остане безъ послѣдствие. Този въпросъ е изучаванъ на врѣмето твърдѣ добрѣ, всѣкой окръженъ управителъ го е изучавалъ и представялъ е на Министерството рапортъ, какво трѣба да стане. Послѣ се представиха рапортитѣ на държавний съвѣтъ, и взе се предъ видъ географическото положение на всѣка околия и околийскитѣ центрове, рѣкитѣ и прочее и дошло се е до послѣдното административно раздѣление; слѣдователно, както каза г-нъ Манафовъ, ако се допуска такова нѣщо, Министерството ще има работа цѣла година. Може би, че слѣдъ 4 или 5 години да стане едно вторично териториално распредѣление; за това не заслужва заявлението да се проводи на административната коммисия. По-напредъ каза единъ отъ членоветѣ на тази коммисия, че тя е натоварена съ много работа, а сега другъ претендира да се препрати тамъ. Споредъ моето мнѣние, да се остави безъ послѣдствие. (Гласове: Не може).

Дуковъ: Споредъ мене г-да представители, не може да се вземе за фактъ, което каза г-нъ Анневъ, че територията се била добрѣ раздѣлила. Не е никакъ така. То се

направи, за да се подпълнятъ нѣкои околии и зеа се села отъ други околии. Ако не знаяхъ, че има таково прошение, нѣмаше да говоря; но то е въ прошетарната коммисия. Това село, както казахъ е 8 часа далечъ къмъ околията, на която е присѣдинено, и тѣ иматъ нужда да се присѣдинятъ на другата околия. Не е така, както каза г-нъ Анневъ. Той можеше да каже само за гдѣто знае, а не да говори и за които не знае. (Анневъ: На всѣкадѣ знаа). Азъ ще ти кажа, че не знаешъ всичко; знаешъ само за тамъ гдѣто си живѣялъ. Азъ по-вече познавамъ мѣстото, за което говоря. Тукъ ние трѣба да глѣдаме за улеснение на населението. За това моля, нека не говори г-нъ Анневъ онова, което не знае.

Бощаковъ: Въ прошетарната коммисия има нѣколко подобни прошения. Азъ се бѣхъ съгласилъ съ г-на М-ра президента, да се проводи въ административната коммисия туй прошение, при всичко, че има много работа; но тя ще разглѣда този въпросъ, за да не се остави безпослѣдствие.

Шивачовъ: Азъ искамъ да кажа, че споредъ закона за териториалното дѣление, тѣзи жители, които желаятъ да се присѣдинятъ къмъ друга околия, даватъ прошение до окр. съвѣтъ, който го препраща на окр. управителъ и послѣ той, като си даде мнѣнието, препраща го въ М-вото на Вжтр. Дѣла, а послѣдното е длъжно да го препрати въ Държавий Съвѣтъ за окончателно рѣшение. Азъ мисля, че всичкитѣ тѣзи прошения сж дошли по този каналъ тукъ. Щомъ тѣ желаятъ да се присѣдинятъ на извѣстна околия, то Нар. Събрание нѣма какво да рѣшава. Относително колибитѣ Стоиловци, Граниловци и др.; тѣ още отъ стари врѣмена сж присѣдинени къмъ село Гжбени. Тѣ желаятъ да бждатъ присѣдинени къмъ Севлиевската околия. Щомъ иматъ това желание, Нар. Събрание трѣба да се съгласи на това. За това моля да се приеме предложението на г-на М-ра на Вжтр. Дѣла.

Батановски: Много ще се намѣрятъ такива прошения, ако г-нъ М-ръ президентъ се постарее да ги поиска отъ окр. управители. Отъ Радомирската околия има села отцѣпени, които сж дали прошения, но нигдѣ не имъ сж се зели въ внимание, и ако ги питами, ще кажатъ, че желаятъ овде да живѣятъ. Ако се отцѣпятъ, правителството нѣма да щети. Ако да се предаде това прошение на административната коммисия, ще молимъ г-на М-ра да иска още свѣдения, ако ги има и да се произнесе Нар. Събрание за винаги вече.

Манафовъ: Азъ именно това искахъ да кажа, че много пжти се приповториха думи, като показа г-нъ Шивачовъ, че прошенията трѣбало да постъпватъ презъ единъ каналъ.

Когато се дѣлеше България на околии, даването на прошения ставаше чрезъ окр. управителни съвѣти, донасяше се въ Министерството, то ги препращаше въ Държавния Съвѣтъ и тамъ се рѣшаваше окончателно.

Въ правилника на Държав. Съвѣтъ се казва, че ако една община не се съгласи да се съедини къмъ една околия, тя подаваше едно прошение, то се свършваше окончателно отъ Държав. Съвѣтъ. Тѣзи общини, туй право, което сж имали сж го изпълнили или сж били съгласни и не сж дали прошение. Да идатъ по канала, както каза г-нъ Шивачовъ, по който трѣба да вървятъ, не могатъ понеже той е закритъ, защото срока му е преминалъ.

Анневъ: Най-напрѣдъ ще напомня на г-нъ Дукова, че когато говори, трѣба да се обръща къмъ Нар. Събрание, а не лично къмъ мене и да казва, че ти знаешъ или не знаешъ. (Веселостъ). Азъ не претиндирамъ да зная, каква е работата въ Провадийската околия, може да знае той по-добрѣ, както и азъ зная какво става тамо отъ дѣто съмъ роденъ. Искамъ да кажа, че рапортитѣ на Окр. Управители, които сж се получавали въ М-ството на Вжтр. Дѣла и постановленията на Държав. Съвѣтъ основаватъ се на рапортитѣ на окр. съвѣти, и паразни други свѣдения, както и парапортитѣ отъ кметовѣтъ и пр., а и сжщитѣ окржжни управители сж изучавали мѣстата, да ли сж тѣй, както се представяли отъ кметовѣтъ и окр. съвѣти. Послѣ Държ. Съвѣтъ испроводи нѣкои отъ членовѣтъ си да се увѣрятъ лично въ представленията на окр. управители. Този въпросъ е много добрѣ изученъ. Една частъ на една околия иска да се присъедини къмъ друга, а другата частъ не иска, така щото таквизъ прищевки не сж се зимали въ внимание отъ Държав. Съвѣтъ, и азъ напомнювамъ, че г-нъ Икономовъ изучи Раховскій, Берковскій и Ломскій окржзи и се увѣри, да ли сж прави донесенията на управителитѣ. Азъ не казвамъ, че М-ството на Вжтр. Дѣла или Държавния Съвѣтъ сж били непогрѣшими; но ако правимъ тѣй чести раздѣления, ще бжде много лошо. Тѣй като се указа, че административната коммисия е много претоварена съ работа, предлагамъ да се проводи заявлението на М-скій Съвѣтъ, защото ако оставимъ на административната коммисия да се произнесе, то тя трѣба да вземе предъ видъ рапортитѣ на всичкитѣ окржжни управители и да се увѣри, да ли претенциитѣ на тия хора сж справедливи или не; а не стига само да се прочете въ административната коммисия. По-лесно може да проштудира М-скій Съвѣтъ въпроса и може да се произнесе много по съзнателно, отъ колкото административната коммисия.

М-ръ Цанковъ: Извѣстявамъ на Нар. Събрание, че отъ прѣдшнитѣ окр. съвѣти има нѣкои, които подгвърдаватъ, че трѣба да се отдѣли едно село отъ една околия и да се присъедини къмъ друга, а за другитѣ отказватъ. Щомъ се съставиха нови съвѣти внесоха се тѣзи прошения за разглѣждане за да се увѣрятъ по-добрѣ, за да може Министерството да е убѣдено въ това нѣщо и да предложи на Нар. Събрание. Нѣ тѣй като още и до сега нѣма никакво извѣстие отъ Окр. Управители за изучаване на този въпросъ, а отъ друга страна пакъ прошения отъ день на день дохождатъ, за това давамъ на Нар. Събрание такова предложение да остави въпроса тѣй, щото слѣдъ като се убѣди М-ството отъ окр. управители или друго мѣсто, да постанови или да се присъединятъ къмъ друга околия, или да се оставатъ на сжщата.

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Събрание предложението на г-на М-ра на Вжтр. Дѣла, да се препрати това отношение въ административната коммисия, която да изучи този въпросъ? (Приема). Който приема, да си дигне ржката. (Вишегласие.)

На дневенъ редъ имамъ законопроекта за кметскитѣ намѣстници.

Докладчикъ Бошнаковъ: Г-да представители! Коммисията избрана отъ Васъ за разглѣждане административнитѣ проекти отъ разни Министерства, като разглѣда проекта по «правата на общинскитѣ кметски намѣстници,» както и проекта по потика на народната ни промишленность, не намѣри за нужно да прави докладъ за тѣзи проекти и предложения. Тя напълно сподѣля мотивитѣ предложени отъ г-на М-ра на Вжтр. Дѣла въ предисловието на тѣзи предложения. За това въ малки измѣнения на редакцията е направилъ пояснения, допълнения или ги е приелъ така, както сж предложени. Като докладчикъ на коммисията ще прочета сжщитѣ мотиви, и ще кажа измѣненията и допълненията, които е направилъ коммисията въ тѣхъ. (Чете):

Правата на Общинскитѣ Кметски Намѣстници.

За да се улесни отъ една страна управлението на Общинитѣ, за да се даде възможность на централното управление да надзирава и веѣко едно село на право, а най-много, за да се махнатъ всичкитѣ затруднения, които населението притърпява въ часнитѣ села, които, съединени на едно, съставляватъ община а жителитѣ имъ сж задължени, за всичкитѣ си работи, да губятъ време и да отиватъ до центра за извършването на разнитѣ правителствени формалности;

азъ, основанъ на чл. 18 отъ закона за общинитѣ и градското управление, издаденъ на 23 септемврий 1882 год., предлагамъ, щото общинския членъ, който се назначава отъ кмета за намѣстникъ неговъ въ частнитѣ села и който, ако и да дѣйствува, споредъ сѣщия чл. 18, подъ властѣта му, има почти сѣщитѣ негови права взема потребнитѣ мѣрки за поддържане порѣдка, за покровителствование на жителитѣ и тѣхнитѣ имоти да се разяснятъ тия права тѣй както слѣдва:

а) намѣстникитѣ на кмета въ частнитѣ села да си иматъ особенъ печатъ, който да носи името на селото или на колибитѣ.

Това е спорѣдъ проекта. Спорѣдъ комисията се прибавя само думата «които пожелаятъ» да си иматъ особенъ печатъ и пр. слѣдва си члена както е.

Тази дума се прибави отъ комисията, защото може би нѣкои не желаятъ. Има турски малки села, гдѣто не знаятъ официалния языкъ, и тамъ не искатъ печатъ. За това комисията е турила, «които желаятъ».

Дим. Пошповъ: Азъ мисля, че члена както е предложенъ е добъръ и нѣма нужда да се измѣнява, защото знаемъ, че въ всѣко село си има печатъ, и правителството не зная по кои причини миналата година бѣше имъ ги зело. За това нека си остане члена както е.

Д-ръ Цачевъ: Комисията като прие да положи тѣзи думи, се води отъ тѣзи съображения: Вие знаете, че въ последно врѣме нашето Княжество се раздѣли на общини, щото да могатъ тѣ да обдържатъ разноскитѣ на секретаритѣ, писцитѣ и канцеларитѣ. Има г-да представители турски села, които сѣ малки и съединени, съставляватъ една община. Вие знаете, че въ тѣзи села нѣма писари или хора, които да знаятъ да направатъ едно свидѣтелство, както го изисква законопроекта, когото разгледѣмъ сега. Заради това, по заявлението на мюсюманитѣ, които се намиратъ въ Нар. Събрание, справедливо забѣлѣжиха на комисията, че тѣхнитѣ общини като сѣ малки, не могатъ всѣка да издържаватъ особенни писари, и тѣ даже не желаятъ, щото общинитѣ, както сѣ тѣ съставени да се разстроятъ; но да се оставятъ тѣй, както сѣ тѣ; защото тѣ, тѣй, както сѣ съставени, едва покриватъ разноскитѣ на общинскитѣ писари и кметове. Това заявление е твърдѣ справедливо; защото и вие ще се присѣдините къмъ комисията, защото въ всѣко турско село нѣма учители, нито механджии, а има кахведжии по негдѣ. Кой ще имъ напише свидѣтелство? Ако сега кажемъ, че всѣко турско село ще има печатъ, то трѣба да ги принудимъ да си поддържаватъ

писари съ пари. За това, комисията взе въ съображение тази дума.

М-ръ Цанковъ: Азъ мисля, че всѣки отъ насъ разбира, че тѣзи турени думи нищо не вредятъ.

Молла Юсуфъ: Тази работа е добра; но дѣто каза г-нъ Д-ръ Цачевъ, тѣзи села сѣ по 300 къщи. Тамъ у нашитѣ околии се събиратъ по 5 села на едно мѣсто за да стане една община. На тия села ако не се даждъ печатъ какъ ще вършатъ работа. 300 къщи има село, а има и 500 къщи.

Батановски: Това, което се говори въ законопроекта, че всѣко село да има свой печатъ, това е за улеснение на населението. Азъ това въ комисията не чухъ да се говори. По причина, че имало въ турскитѣ села, които не знаятъ да четатъ, да имало секретари. Трѣба ли да туримъ цѣлата държава въ такъвъ трудъ? Ако има въ всѣко село печатъ, ще бжде за улеснение на населението.

М-ръ Цанковъ: Азъ ми се струва, че Нар. Събрание се освѣтли, а само искамъ да се притури още тая дума «който да носи името на селото, колибитѣ, както и на общината». т. е. къмъ която община принадлежи селото.

М. Велевъ: Г-да! Ние на мѣсто да направимъ улеснение на селата които се подчиняватъ, ние правимъ имъ затруднение. Тѣзи села г-да, които сѣ имали по 30, 40 или 50 къщи, трѣба да се подчиняватъ на общината, която е предвидена въ закона. Има общини, които се подчиняватъ на околийския началникъ, защото ги е направилъ по на 5 часа общинитѣ, да може да ходи по-скоро. Тѣ за своитѣ общински работи, поставятъ куриеринъ, на когото плащатъ мѣсечно, а особено на стражаринъ. Ще каже оная община, която е подчинена, не може да има особитѣ бюджетъ, за себе. Тѣ иматъ писари, иматъ куриери и има особенъ бюджетъ, които е по голѣмъ отъ главната община. Общинския бюджетъ, г-да, става по голѣмъ, отъ колкото правителствения. Защо да се принуждаватъ да идатъ да се съставятъ 10 общини на едно мѣсто? Гдѣто има мировий сѣдия, по добръ е да разгледѣва нейната жалба въ една главна община. Защото г-да, има отъ 3 мѣсеци дѣла не разгледани. За това г-да, която община е отъ 200 къщи, нека бжде сама за себе, а която е по-долѣ, да се подчини въ общината, която е центрѣна тѣзи села. а не да търчатъ на други мѣста по 5—6 сахати безъ да имъ се глѣда работата. Условатъ си г-да кметъ, писаръ, каквото трѣба на общината и даваха едни разноски, а сега двойни разноски даватъ, които сѣ отъ 200 къщи. . . .

(Гласове: Съгласно. — Тропание, разбрахми. — Стига). Тропайте г-да, кой съ крака, кой съ ржцѣ, кой съ уста, кой съ каквото ще, но азъ тукъ представлявамъ нуждитѣ на бѣдния народъ

Мецовъ: Азъ искамъ да отговоря на г-на Мола Юсуфа, че всѣко село, което желае да има печатъ, ще има, което не желае, нѣма да му се налага. Закона е много ясенъ.

Л. Дуковъ: Наистина туй се разясни, както каза г-нъ Мецовъ, щомъ се каже, който пожелае. Но туй не разбрахъ, което каза г-нъ М-ръ на Вжтр. Дѣла, че печата ще носи името на селото, и на която община принадлежи. Но има нѣщо по лесно. Тѣзи села си имаха печати, които прѣди нѣколко врѣме се събраха, тѣ може сжщитѣ да се раздадѣтъ. Тамъ е записано и селото и общината, на която принадлежи.

М-ръ Цанковъ: Тѣзи сж тѣй злѣ направени, щото да те е срамъ да ги поглѣдашъ, когато се турятъ на нѣкоя книга. Второ тия не сж богъ знае, каква голѣма сума да струватъ. Ми се струва, че сж единъ или два лева, било и 5 лева, голѣма работа ли е за едно село да направи такъвъ единъ печатъ? Третото нѣщо е, че у нашето Княжество, както знаемъ има 10 до 20 села на едно име, и четвъртото е, че трѣба това село да се знае, на коя община принадлежи. Защото, какъ ще разберемъ на коя община принадлежи селото. Правителството не може да намѣри по скоро името на селото отъ колкото на общината. За това може да се каже н. пр. село «Гложени, община еди коя». (Гласове: Съгласно).

Докладчикъ Бошнаковъ: (Чете още веднажъ: — Виджъ по горѣ).

Предсѣдателъ: Полагамъ на гласоподанание чл. 1. Който приема члена съ измѣнението на комисията, да си дигне ржката. (Вишегласие).

Докладчикъ Бошнаковъ: Има прибавка къмъ члена, която ще прочетж. (Чете). «Печатитѣ се поржчватъ отъ окржж. управителни свѣти, за смѣтка на селата; тѣ се повѣриватъ на кметоветѣ и на намѣстницитѣ, слѣдъ като се задържи въ свѣта отпечатания имъ отразъ на особената за това книга.

б) да събира и внася даждията отъ селото въ хазната като съобщава това на общинский кметъ за да запише внесената сума въ главния дамъченъ общински регистръ.»

Комисията като направи туй измѣнение, се води отъ тѣзи съображения. Всѣко село има окладна книга. Ако намѣстника на кмета събере даждията и не внесе паритѣ, то спорѣдъ чл. 6 той е отговоренъ прѣдъ общинския кметъ и правителството, а цѣлото село за него. Трѣба квитанцитѣ

да има въ себе за всѣки случай. Когато внесе въ ковчежничеството паритѣ, той трѣба да съобщи на главния кметъ на общината да забѣлѣжи въ книгата, че е внесалъ за таково даждие толкова пари. (Гласове: Съгласно).

Л. Дуковъ: Върху едно нѣщо искахъ обяснение. Тѣзи кметове, които иматъ въ една извѣстна община нѣколко села, тѣ ще си условятъ писари, когато ще събиратъ даждията и пр. Разбира се, че на много мѣста кметоветѣ не сж отъ сжщитѣ села. Тѣзи кметове, като свършатъ работата и останатъ подиръ, кой ще имъ плаща? Трѣба да знаемъ какво става съ тѣзи кметове, които зиматъ 3, 6 до 10,000 гроша.

М-ръ Цанковъ: Азъ приехъ много прошения отъ много общини, които се оплакватъ, че имъ налагатъ на селянитѣ такъвъ данъкъ голѣмъ, щото хората сж се уплашили и не знаятъ какво да правятъ. За това се принудихъ да направя туй прѣдложение. За да разберж работата по-добрѣ, направихъ циркуляръ до окржж. управители, за да ми проведатъ по 10 юрнеци отъ тѣхнитѣ общински бюджети, за да вида какво нѣщо е това, да ги разглѣдамъ и като се приеме това прѣдложение, тогазъ да имъ проведя единъ юрнекъ за бюджетъ отъ тукъ, да видятъ какъ трѣба да ги направятъ.

Но сега какво трѣба да направимъ за заплатата на кметоветѣ и писаритѣ, не зная, защото още не съмъ приелъ всичкитѣ тѣзи свѣдения. Кметоветѣ наложиха на селянетѣ таквизъ заплати, които въ града даже ги нѣма. То ще се прѣкрати до дѣто приемемъ тѣзи прѣдложения и до дѣто дойдатъ юрнеци отъ селскитѣ общини за бюджетитѣ имъ. А колкото е възможно, ще направя така да се не налага такъвъ голѣмъ данъкъ на общинитѣ. На кмета, секретаря, общинския стражатъ и пр. и на тѣхъ голѣми заплати даваде.

Мецовъ: Ще отговоря на г-на Дукова, че има много села на които распритѣ се рѣшаватъ отъ помощницитѣ, защото тѣ се избиратъ по вишегласие. Този законъ който сега се преглѣжда, може да се тури съ сила, слѣдъ като се издаде указъ. Ще има сега избори на 1 януарий, защото всичкитѣ други до сега падатъ.

Дуковъ: Това, което каза г. М-ръ Цанковъ, че ще земе юристи, азъ ще му кажа какво е. Ако единъ кметъ зима 6000 гр. главния му писаръ ще каже, че кмета като не е грамотенъ, азъ искамъ 8 хиляди ставатъ 14 хиляди, послѣ помощника зима 4 хил. ставатъ 18.000. Има човѣкъ, които пренася корреспонденцията отъ пощата зима 2000 ставатъ 20.000. Има канцелярски, има други разноски, ставатъ 22.000 гроша. Това ще получи г. М-ръ Цанковъ отъ управителитѣ. Тогава ще разхвърлятъ данъкъ за подържане писари; но това е много, защото не може да се подържатъ.

Този бюджетъ както е расхвърленъ искамъ да зная, да ли ще има въ всѣкое село кметъ. Ако, както прѣдполага г. Мецовъ се избера въ втори пътъ, тогава е друго.

Ако остане тѣй, не може да се поддържа, освѣнъ ако правителството ги поддржи, другоаче не може да съществуватъ.

Д. Пошповъ: Азъ не зная, какъ е въ Провадийско, а само зная, че единъ общински кметъ не събира пари, а ако има събрани въ селския кметъ, зима ги събрани и ги занася въ казначейството.

Батановски: Каза г-нъ М-ръ, че имало прошения, съ които се оплаквали, че даватъ на кметовѣ голѣми заплати. Това е дѣйствително. Въ Батановската община има 6 села. Събиратъ се хората избиратъ кметъ, опредѣлятъ му платата 1500 гроша, 500 гр. помощника и други разноски, излиза на 6.000 гроша, а не 24.000 както каза г. Дуковъ, хората послѣ се чудятъ, отъ дѣ да платятъ. Пазаръ нѣматъ, приходъ общински никакъвъ, то се принуждаватъ да даватъ данъка за заплатата на кмета и писаря. Ако съществуватъ тия кметове за напредъ, тако ми бога, ви казвамъ е загуба за населението.

М-ръ Цанковъ: Имамъ честъ да извѣстя на Нар. Събрание, че не само 24,000, но тукъ едно село Подуење, Слатинска община, има 470 къщи, а бюджета му е 7600 лева. Това ми даде поводъ да искамъ, да ми се проведатъ юрнеци отъ селскитѣ бюджети, за да видя какво чудо е това нѣщо. За това направихъ туй прѣдложение за да се свърши по-скоро и да наредимъ тази работа.

Анневъ: Въ отговоръ на думитѣ на г. Дукова ще кажа, че ако селата, които съставляватъ извѣстни общини, занесатъ данъка направо или на общинския кметъ, това е едно и сѣщо. Ако ги предадѣтъ направо, тѣ сѣ задължени да прѣдставятъ смѣтки или квитанции на общинския кметъ, за да се заведатъ въ общинския регистръ.

Бошняковъ: Азъ би желалъ да се вотира по този членъ, защото отъ обясненията, които се дадоха се види, че това се прави за улеснение на населението.

Дуковъ: Азъ не искамъ да се отблъсне това, което е направила комисията. Азъ искахъ само да разясня отъ дѣ ставатъ такива тѣжки бюджети.

Доклад. Бошняковъ: (Чете още веднѣжъ. — Виждъ по горѣ).

Председателъ: Който приема члена, както го е редактирала комисията, да си дигне ржката. (Вишегласие).

Бошняковъ (чете):

в) «Да подписва актове за продаване, купуване и размѣна на добитѣка и недвижими имущества.» Тукъ думитѣ «да подписва актове» сѣ исхвърлени.

Председателъ: Който приема члена, както е поправенъ отъ комисията, да си дигне ржката. (Вишегласие).

Докл. Бошняковъ (чете): «Дава свидѣтелствата на съсѣдитѣ за получаване пашапорти.» (Приема се.)

(Чете): д). «Представява и защитава селскитѣ интереси предъ сѣдилищата, съ сѣшитѣ права на кмета.» Комисията не е направила никакви измѣнения. (Приема се.)

(Чете): е). «За всѣчкитѣ горѣизложени права този намѣстникъ, който е подъ вѣдомството на общинския кметъ и който е избранъ отъ селото, е отговоренъ предъ правителството за всѣко едно злоупотреѣбление отъ негова страна и за него отговаря цѣлото село».

М-ръ Цанковъ: М-ството приема тази редакция.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание члена, както го е редактирала комисията? (Приема се). Тѣй като този законъ е кратъкъ, азъ мисля, че могло би сега да се прочете изцѣло. (Гласове: Съгласно).

Л. Дуковъ: Азъ съмъ съгласенъ да стане и второ четение, но не ще ли бѣде добръ дѣто е казано «отговаря цѣлото село», да се каже, да отговарятъ онѣзи, които сѣ го искали? Тѣ ако го знаятъ трѣба да кажатъ на врѣмето, че ние нѣмаме довѣрие въ този кметъ и избора злоупотреѣби, то никога не ще има претенция да не плаща. Ще се намѣрятъ нѣкои лица, които ще кажатъ: искаме го, а другитѣ ще кажатъ: не щемъ го, но по вишегласие или по влияние, прие се това лице, това лице злоупотреѣби. Азъ не разбирамъ да отговаряме за лице, за което ние вече сме казали, че е съмнително.

М-ръ Цанковъ: Види се, че г-нъ Дуковъ не е чулъ приурката, която прибави комисията, и която М-ството прие и която казва, «който е избранъ отъ селото.» Щомъ е избранъ, трѣба да отговарятъ. Много отъ Нар. Събрание има които не се съгласни да сѣ приеме закона, но той е вече приетъ.

Председателъ: Ще туря на второ четение законопроекта.

Д. Пошповъ: Ами ако злоупотреѣби

Председателъ: (Прекъсва го). Нѣма нужда да се говори защото г-нъ Дуковъ си оттегля предложението. Който приема да стане сега второ четение на законопроекта, да си дигне ржката. (Вишегласие).

Докл. Бошняковъ: (Чете изцѣло законопроекта, — виждъ по-горѣ).

Председателъ: Който приема законопроекта, както се прочете изцѣло отъ г-нъ Докладчика, да си дигне ржката.

Батановски: Искамъ за разяснение. Сега печата ще носи названието на общината; но ако се загуби въ едно не известно мѣсто, дѣ ще знаятъ отъ кѣдѣ е. За това да стои названието тѣй н. пр.: «Радомирска околия еди коя община село Батановци.»

М-ръ Цанковъ: Азъ не зная общинскитѣ печати, какво носятъ, ако има окръгъ или околия, ще ги направимъ така. Или околия ще туримъ или окръгъ. (Батановски: Околия) Ще видимъ.

Председателъ: Полагамъ законопроекта за правата на кметскитѣ намѣстници, който се прочете изцѣло, на гласуване, и който е за приеманieto му така, както се прочете отъ г-на Докладчика, да си дигне ржката. (Вишегасие), Значи, приема се. Давамъ на 10 минути отпущъ

(Послѣ распускъ).

Председателъ (звъни): Г-нъ Докладчикъ на комисията има думата. На дневенъ редъ стои другъ предмѣтъ; но понеже г-нъ М-ръ на Вътрѣшнитѣ Дѣла желае да се довършатъ нѣкои административни законопроекти, за това сега да пристѣпимъ къмъ разгледанието предложението на г-на М-ра на Вътрѣшнитѣ работи «за потика на народната индустрия.»

Докл. Бошнаковъ: Той е отъ 3—4 чл. и нѣма да се загуби много врѣме, за това да докладвамъ врѣхъ него, защото комисията е готова. (Чете):

Потикъ на народната ни малка промишленность.

Ако у насъ голѣмата промишленность, която е единъ отъ най-голѣмитѣ извори, заедно съ земледѣлието, за народното ни обогатяване и да не съществува, то поне малката индустрия отъ много години на самъ се развива и се усвършенствува по лека-лека.

Сѣкий отъ насъ знае, че отъ старо врѣме още и до сега, почти всичко що служи за облѣкло и за постилание на населението се е работило и се работи въ България. Нѣма повече отъ 50—60 години отъ кога крайдунавскитѣ Българи почнаха да предпочитатъ иностраннытѣ манифактурни стоки и да употребляватъ за облѣкло европейскитѣ сукна и платна и то най-много послѣ Кримската война, отъ когато Австрия почна да експлоатира дунавскитѣ пристанища, да изнася суровитѣ стоки отъ тия мѣста и да внася на тѣхно мѣсто манифактурнитѣ си издѣлия. Това бѣше най-силния ударъ когото тя нанесе и сокруши не само нашата малка индустрия, нѣ и индустрията на съседнитѣ ни държави, които можемъ да кажемъ, тя е почти завладала икономически днесъ. Всѣка една година Австрия само внася въ Сърбия, Румжния и у насъ за повече отъ 250 милиона лева

манифактурни стоки. При всичко това, малката ни народна промишленность не е угаснала съвсѣмъ у насъ: всѣки единъ познава хубавитѣ килими, аби, шаяци и платна, които женитѣ у насъ тъкатъ и най-повечето въ вътрѣшнитѣ мѣста на България, тамъ гдѣто европейскитѣ издѣлия не се привлекли още нито съ умѣренната си цѣна, нито съ тънкостьта си, населението, което не си е промѣнило даже още народния костюмъ. Тукъ азъ не говоря въобще за двѣ или три фабрики, които почватъ да изработватъ доста сполучливо у насъ вълненитѣ вещи и които ний трѣба по сѣкий начинъ да помагаме и да насърждаваме; но повечето за домашното ржководѣние, съ което се занимаватъ нашитѣ майки и жени и което отъ день на день подпада и огасва, понеже, при всичкото трудолюбие, което се полага за българскитѣ ржководѣлни произведения, ако и да сж по трайни отъ европейскитѣ, като не сж толкова хубави на видъ, не се употребяватъ и тѣй малко по малко се унищожаватъ и се замѣстватъ съ иностранны а най-много съ Австрийскитѣ, които, ако и да сж по ефтини и по привлекателни за очитѣ, тѣ не сж до толкова трайни, колкото сж нашитѣ.

За да не се изгуби съвсѣмъ това традиционно занятие, което е, може би, една отъ отличителнитѣ черти на трудолюбието на нашитѣ ступанки, то азъ предлагамъ да се даде единъ потикъ и едно насърчение на тѣзи малка индустрия на нашето мѣсто, която събрана въ едно съставлява голѣмата за сега, — по слѣдующия начинъ:

Чл. 1. Всичкитѣ стражари се обличатъ съ мѣстни вълнени издѣлия.

Комисията е измѣнила този членъ така: «стражаритѣ, полски, горски, митнически и расилнитѣ се обличатъ съ мѣстни вълнени платове, шаяци и аби». Това измѣнение е направила комисията.

Списаревски: Азъ съмъ на мнѣние да бждатъ задлъжени не само жандармитѣ, но да бждатъ задлъжени и чиновницитѣ граждански и коронни. Това бѣше направило и турското правителство едно врѣме за подигане на народната индустрия, като задлъжи по-високитѣ чиновници да се облачатъ съ шаячени дрѣхы, и заради това у насъ, за да се развие тѣзи индустрия трѣба да се задлъжатъ чиновницитѣ да ги носятъ.

Г. Геровъ: Азъ мисля, че това не е работа на Народното Събрание, да налага какви дрѣхы да носятъ чиновницитѣ. Тукъ това предложение е за задлъжение на онѣзи, на които правителството дава дрѣхитѣ, а за чиновницитѣ това не е на Народното Събрание работа да ги задлъжава. (Гласове: На Народното Събрание е работа). Но Народното Събрание не може да наложи никому какви дрѣхы да носи. Народното Събрание не може да каже: ти си длъженъ еди какви дрѣхы да носишъ; заради това Министерството предложи това нѣщо

именно за жандармитѣ, да се задължатъ да не носятъ вънкашни стоки и да се не експлоатира страната.

М-ръ Цанковъ: Ми се струва че г-нъ Геровъ малко се таквози, но не може да каже че не може да наложи правителството. Ако правителството има право да налага на своитѣ чиновници да носятъ униформа, то правителството има право да имъ наложи, че отъ еди коя материя трѣба да бжде тѣзи униформа. Но защото въ нашето правителство само военнитѣ и стражаритѣ носятъ униформа, а гражданскитѣ чиновници нѣматъ, то разбира се, не можемъ да имъ наложимъ. Разбира се, че Народното Събрание може да каже че народнитѣ стражари, които се задължаватъ да носятъ униформа, трѣба да е отъ еди коя материя, защото правителството имъ дава дрѣхи. Правителството нѣма да се противи за ония чиновници, които сж задължени.

Л. Дуковъ: Азъ не зная каква разлика има, когато кажемъ кои сж задължени. Въ законопроекта е казано само за стражаритѣ, но азъ мисля да се задължатъ както единитѣ, тѣй и другитѣ. Не е ли това за потика на народната индустрия? То ще бжде много по-добрѣ всички да сме задължени. Какво ще се докачи единъ чиновникъ, ако носи шеякъ? Азъ мисля, че ще може съ по-малко разноски да преминава, по евтино облѣкло да си направи; и това, което харчи днесъ за година, да му стигне за двѣ години и три. Нашитѣ бащи или и ний да ли не сме носили такива дрѣхи. Съ това никои не може да губи, защо да отиватъ да купуватъ онѣзи гнили европейски дрѣхи и да се джеремятъ. Нашитѣ бащи и дѣди и ний да ли сме носили само европейски дрѣхи, та ний сега оставаме нашата индустрия така. Заради това азъ мисля сега и за чиновницитѣ да се каже така: «короннитѣ чиновници». Заради туй предлагамъ всички да се обличатъ съ шеячеѣи дрѣхи и короняитѣ чиновници. И тогава правителството трѣба да се поразмисли да отвори такива фабрики.

М-ръ Икономовъ: Да носимъ всички облѣкло отъ мѣстни произведения, то е много похвално нѣщо, но да бждатъ задължени чиновницитѣ да носятъ дрѣхи отъ такива произведения е малко неудобно, защото формитѣ у насъ не сж приети. Ако можеше Народното Събрание да се произнесе, да иматъ форми и чиновницитѣ, тогава можеше да се произнесе и отъ каква материя да бждатъ тѣзи форми. Едно нѣщо Нар. Събрание може да направи сега, и то е да изяви желание, че е добро нѣщо, както чиновницитѣ, тѣй и цѣлото население да предпочита тукашнитѣ произведения и да носи дрѣхи отъ мѣстно произвѣдение. Ако закона задължава сега нѣкои отъ служащитѣ, то е защото тѣмъ отъ правителството се прави облѣкло, нѣ за чиновницитѣ, и да се задължатъ

да носятъ форма, то не можѣтъ да се задължатъ да я правятъ отъ мѣстна материя, защо ще се предостави на всѣкиго отдѣлно самъ да си прави форма, а не ще имъ се дава отъ правителството. Въ такъвъ случай е така. Нѣ когато нѣмаме форми, то е съвсѣмъ невъзможно. Едно нѣщо само може да направи Нар. Събрание за потика на мѣстната индустрия, а то е да искаже желание. (Гласове: Иказахме това желание).

Дим. Попповъ: Азъ мисля, че хичъ не е мѣчно, когато Народ. Събрание вотира бюджета на чиновницитѣ. Когато имъ плащаме платитѣ, то можемъ и да имъ кажемъ, какви дрѣхи да носятъ. Ний не искаме да се обуватъ въ царвули, а да предпочитатъ материнитѣ, които излизатъ тукъ. Това го направиха и въ турско врѣме, когато и мюесарифи и каймаками бѣха захванали да носятъ шаечени дрѣхи.

Списаревски: Отъ даденитѣ обяснения отъ г. М-ра Икономовъ, азъ съмъ доволенъ, просто трѣба да искажемъ желание.

Анневъ: Азъ мисля, че въ това число могатъ да се турнатъ и разсилнитѣ.

Докладчикъ: Има ги тѣхъ разсилнитѣ.

Анневъ: Като ги има, добрѣ. Послѣ за другитѣ чиновници, за които г. Списаревски мисли, ний нѣмаме такива чиновници; нѣ азъ мисля, че едно окръжно до тѣхъ, въ което се казва, че окръжнитѣ управители, околийскитѣ началници, които иматъ униформи, могатъ да ги носятъ, а които нѣматъ, могатъ да не носятъ. Тѣмъ не имъ се предлага наложително да носятъ. Какво остава сега? Тукъ оставатъ само телеграфиститѣ, които сж задължени, а отъ другитѣ чиновници никои не е задълженъ. Имаше споредъ проекта на г. бившия Министръ на Правосъдieto Теохарова, че сждитѣ се задължаватъ да носятъ униформи и зангулки на шиитѣ си, и не знамъ какво друго, нѣ този проектъ падна вече.

Батановски: Правителството може да налага само на ония чиновници, които облача; а ония, които се облачатъ отъ своето кесе, за тѣхъ не е възможно да ги задължимъ, и когато дойде бюджета да се разглѣдва, като му урежемъ неговото жалование, ще се обърне да купува по три гроша шаекъ, а не по 40 гроша чоха.

Д-ръ Цачевъ: Г-да представители, предложението, което нѣкои г-да направиха, щото чиновницитѣ да се задължатъ да носятъ шѣчени дрѣхи, съгласявамъ се съ г. Аннева, че не е възможно да се приложи. Припомнете си, г-да, 32-то заседание на 5 февруарий миналата година, Нар. Събрание направи постановление и рѣши, щото когато се касае отно-

сително до шѣецитѣ, които се употребяватъ въ войската, рѣши, што въ търговетѣ да се дава при еднакво качество съ 5% по-горѣ предпочтение на българскитѣ произведения, и тѣ бѣше едно постановление, нѣ за жалостъ до сега не видѣхме приложението му. За това на мѣсто сега да отиваме и да губимъ врѣме, най-добрѣ ще бѣде да помолимъ Министерскитѣ Сѣвътъ, да има добрината да направи нуждното распорѣждане за полагане въ дѣйствиѣ рѣшението, взето отъ това Нар. Сѣбрание на 5 февруарий 1882 год. (Гласове: не 82, а 83 година). Да, вѣрно, 83 година. (Гласове: прието).

Г. Геровъ: Споредъ предложението на г-нъ Д. Попповъ, той иска да каже, че когато сме могли да вотираме на чиновницитѣ платитѣ, то сме могли да опредѣлимъ и какво да носятъ. Тогава г-нъ Д. Попповъ трѣба да опредѣли на чиновницитѣ и какво да ядатъ и какво да пиятъ. Г-нъ Д. Попповъ може ли да направи това? Може ли да зарѣча нѣкому, какво да направи съ паритѣ си? На единъ чиновникъ му се дава плата, а той, ако иска ще спестява, ако ли не иска, не ще; той зема само за своя трудъ, а не зима нищо друго. Заради това да се запремъ на предложението на г-на президента, че това се прави само за онѣзи чиновници, на които правителството прави униформа, друго нищо по-вече.

Манафовъ: (Гласове: Исчерпано). Азъ щѣхъ да се съглася съ г-на Дукова, ако покаже, какво наказание трѣба да се налага на онѣзи, които не се съгласяватъ съ рѣшението на Нар. Сѣбрание, и не искатъ да носятъ дрѣхы отъ мѣстенъ шѣекъ, защото както знаете въ всѣкой законъ е предвидено и наказание на онѣзи, които го нарушаватъ; какъ ще можемъ да наложимъ нѣкакво наказание. Само по себе си излиза, че Нар. Сѣбрание не може да се произнесе. Отъ своя страна азъ бихъ просилъ Нар. Сѣбрание да искаже желание, што най-напредъ шѣецитѣ да почнатъ да се носятъ отъ Министритѣ, високитѣ чиновници и такъ далѣ. Щото тѣ да бждатъ образецъ, като такива щофи мѣстни трѣба да се носятъ.

Дуковъ: Ще говоря друго нѣщо, но по-напредъ ще кажа на г-на Манафова. Той пита, какво наказание ще се налага на тѣзи, които не ще се покоряватъ на рѣшението, и какъ ще се осжждатъ, ако не носятъ шеячни дрѣхы, азъ ще му кажа, че съ такова нѣщо, съ което се задължаватъ да служатъ. Ако не служатъ и не се покоряватъ на закона, правителството ги отстранява отъ тази длѣжностъ, съ сѣщия законъ могатъ да се уволняватъ, ако приеме Нар. Сѣбрание това предложение. Но сега, ако не е възможно, сподѣлямъ

мнѣнието да се искаже само желание, за напредъ да се предпочитатъ мѣстнитѣ произведения. Да кажемъ, че желание имаме такова и правителството да се погрижи да направи фабрика да се работятъ шѣецитѣ тукъ, защото ний съ голѣма радостъ си продаваме по 6, 8 и 10 гроша нашата хубава вълна, а подиръ ни я внасятъ по 100 гроша да ни я продаватъ и не ни се вижда нищо. Само вълната, която отива отъ тукъ на вѣнъ, да я отървемъ, то ни стига. Заради туй ми се вижда твърдѣ умѣстно искажаванieto на едно такова желание, но трѣба да се зематъ и мѣрки. Отъ друга страна ще помогнемъ на населението, щомъ се сжжсатъ заплатитѣ на чиновницитѣ, и тѣ хванатъ безъ пайтонъ да ходятъ, и подиръ ще захванатъ да носятъ такива дрѣхы каквито носимъ ний и каквито сж носили бацитѣ ни. Ний трѣба да си глѣдаме тукашната индустрия, ако и проста, трѣба да се обличаме съ нея, а не съ гнилитѣ чужди произведения, ако и да ни се виждатъ тѣ по-добри. Заради туй да се искаже желание, што шѣецитѣ да се носятъ.

Шивачовъ: То е тѣй, но въпроса е тамъ, че форма не може да наложишъ на Ивана или на Драгана да я носятъ. Г-нъ Манафовъ много добрѣ каза, че ако г-да Министритѣ благоволятъ да носятъ такива дрѣхы, то ще бѣде много добрѣ, не като г-на Дукова, който дойде тукъ и за малко врѣме да си промѣни формата, която носеше по-напредъ. Това не е добъръ примѣръ. Ако по-високитѣ хора облекатъ шѣеци, тѣ ще дадатъ примѣръ на населението; но да налагашъ съ законъ форма на чиновницитѣ, то е друго, но да имъ налагашъ не форма, а какви дрѣхы да носятъ, то не може. Тѣ сж свободни, ако желаятъ шѣекъ да носятъ, ако желаятъ друга материя; но ако по първенцитѣ и по влиятелнитѣ лица покажатъ примѣръ, тогава всичкото население ще ги послѣдва.

Марко Велевъ: Ний не задѣжяваме нашитѣ г-да чиновници, а просто искаваме съжаление (Смѣхъ). Да зематъ нашитѣ шѣеци и да ги носятъ, защото нашитѣ г-да чиновници, просто се ползватъ отъ нашитѣ български левчета, а ги не даватъ на нашия българскитѣ народъ, а на другостраннитѣ, ще имъ донасятъ врѣме за да ги носятъ. Заради това ний можемъ да искажемъ съжаление и рѣшение, нѣ по-лесно ще бѣде когато има опредѣляме заплатитѣ каквото, да не даваме 8000 лева на секретаритѣ, но трѣба 4000 лева, и той ще самичакъ да дойде да облача нашитѣ дрѣхы и не купува бѣли рѣжавици, и голѣми шапки, а тукашния шѣекъ ще да предпочита. Заради това най-лесно ще дойдемъ до нашето желание, ако умалимъ заплатитѣ за нашата индустрия (Шумъ). Трѣба да се носятъ тукашнитѣ дрѣхы.

Пошповъ: (Гласове: Искерпано е). Азъ се съгласявамъ съ г-на Батановски (Гласове: Искерпано е нѣма да се говори). Азъ се съгласявамъ съ г-на Батановски и този способъ е най-добъръ за подигане на нашата индустрия, защото чиновника носи двѣ облѣкки на гърба си и още една на ржката си, какво е това нѣщо? Азъ това не зная; за това най-лесно е да имъ се намалятъ заплатитѣ, и щятъ не щятъ да предпочитатъ нашитѣ шѣщи. (Гласове: Искерпано).

Димитръ Буровъ: Само двѣ думи искамъ да кажа. Азъ отъ обясненията на г-на М-ра Икономова разбрахъ, че можемъ да задължимъ само онѣзи чиновници, на които формата е задължителна, тогава трѣба да задължимъ и телеграфиститѣ, защото сж съ задължена униформа даже не тукашна а вънкашна. А ако тѣ сж задължени да носятъ униформа, поне и тѣхъ да задължимъ да я правятъ отъ мѣстни произвѣдения.

Дуковъ: Азъ мисляхъ и по-напредъ се съгласихъ, да искажемъ само желание, щото за напредъ да се зематъ мѣрки. Това само има да забѣлѣжа на г-на Шивачова, който казва, азъ какво съмъ носилъ. Ако ме е видѣлъ, че нѣкой денъ съмъ си измѣнилъ дрѣхитѣ, той сетнѣ може да ма е видѣлъ пакъ съ сжщитѣ дрѣхи. Сега съ това азъ не ставамъ както другитѣ граждани, не обличамъ нищо чуждо. Азъ каквито дрѣхи и да нося, пакъ ще съмъ Лазаръ Дуковъ, а г-нъ Шивачовъ и цилиндръ да тура, може ли нѣкой да каже, че той не е Шивачовъ. . . (Предсѣдатель: Тѣзи лични расправи сж ствършено излишни.)

Батановски: Каквито закони г-да представители и да правимъ, не ще ни послужатъ никакъ да принудимъ хората да носятъ нашия шѣкъ, а не страний; нѣ постоянствовамъ, когато утрѣ започне да се вотира бюджета когато имъ се орѣжатъ заплатитѣ, тогава ще се принудятъ, да заматъ шѣкъ по 3 или 4 гроша, а не по 40 гроша чоха, нѣ не видите ли сега нашитѣ земледѣлци сж махнали земледѣлито и окатъ по улицитѣ: млѣко! Като че ли ужъ хората не могатъ да преминатъ безъ млѣко. Не може ли да премине той сега съ единъ хлѣбецъ и една манджица като баща му?

Грековъ: Г-да Представители! Предмѣта, който се разисква днесъ, заслужва най-голѣмо внимание на г-да представители на единъ народъ, защото наистина индустрията на единъ народъ е единственното срдѣство, чрезъ което може да се подигне народа въ всѣко отношение. Не е чудно, че се стараемъ да намѣримъ срдѣство, какъ да направимъ щото хората да не носятъ сукната, които ни идатъ отъ вънъ и да поченатъ да носятъ мѣстнитѣ сукна. Но срдѣствата,

които се показаха тука споредъ мене, ако не по-вече, то нѣкои отъ тѣхъ сж погрѣшни. По-напредъ трѣба да се отхвърли безусловното предложение, щото да се задѣлжаватъ чиновницитѣ да носятъ шѣкъ. И азъ мисля, че г-да представители, като казаха, че като плащаме на чиновницитѣ, имали сме право да имъ кажемъ и какви дрѣхи да носятъ, се много лѣжатъ. Трѣба да знайте, г-да, че когато единъ търговецъ работи и печели труда си, располага се съ труда си, тѣй сжщо и чиновника, който полага знанието си и труда си: а каквото спечели, то трѣба нему да принадлежи. Други казаха, че най-доброто срдѣство за да носятъ чиновницитѣ шѣкъ е, да имъ намалимъ платитѣ. Азъ мисля, че и това срдѣство не е отъ най-логическитѣ и разумѣва се, че е така. Но менъ не ми се струва, че ако имъ намалимъ платитѣ, ще хвърлятъ дрѣхитѣ, които носятъ сега и ще започнатъ да носятъ шаякъ. Убѣденъ съмъ въ дѣйствителностъ, че нѣма да се случи това, което чакаме. Ще се случи, че чиновницитѣ, които осѣщатъ въ себе си способностъ, че могатъ да печелятъ и инакъ, че чиновницитѣ, които могатъ най-сетнѣ да направятъ услуга на правителството и способнитѣ чиновници, ще напустнатъ своитѣ длѣжности и ще се заловятъ за други работи защото, ако може единъ човѣкъ и безъ да бжде чиновникъ да пие млѣко сутринъ и да носи други дрѣхи, а не шѣчени, защо и чиновника да не може да направи сжщото, толкозъ по-вече, че това правило, което искате да положите тука, не е нито справедливо, нито може да бжде основно, нито е най-сетнѣ приложимо. Трѣба да знаете, г-да представители, че на този свѣтъ има законъ икономически, на който всички трѣба да бждемъ подчинени. Нѣма съмнѣние, че чиновникъ, ако не му заплатимъ труда, той ще се откаже; защо на единъ човѣкъ, който работи елмазени прѣстени, му се плаща по-вече, отъ колкото на онзи, който копае каманѣ. И единия еде хлѣбъ и другия и споредъ горѣспомѣнатото правило трѣбало да приематъ еднаква заплата, но вие виждате сами, че когато нѣкой има елмазенъ прѣстенъ, той отива при майсторъ, който може да работи такива работи, и ако на други работници се плаща гондулюкъ 10 гроша, на тогозъ се даватъ 100 гр. Защо това? Защото има искусство, има разлика въ труда и разликата се цѣни. Ами какво ще направимъ, ако намалимъ заплатитѣ не съразмѣрно съ труда и способноститѣ на чиновницитѣ? Разбира се, че способнитѣ ще исчезнатъ и ще додаты на тѣхно мѣсто каквито могатъ да се намѣратъ хора, но разумева се, нѣма да отговарятъ на онѣзи условия.

Ще стане още и това, че ще се наруши економическият законъ, гдѣто платата трѣба да бѣде съразмѣрна съ труда, който се полага срѣщу нея. Щомъ стане нарушение на този законъ, хората ще си излѣзнатъ отъ тамъ. Ако не имъ даватъ възнаграждение споредъ труда, който полагатъ, тѣ ще изчезнатъ. Тѣзи думи казахъ за да се установи една истина, която глѣдамъ, че се отхвърля отъ повечето г-да представители. Глѣдамъ, че има едно таквозъ настояване, че на чиновниците, защото викали млѣкаритѣ по улицитѣ: млѣко, млѣко, да имъ се намалятъ платитѣ, защото пили млѣко, защото пушили тютюнъ, защото се качвали по еднажъ на мѣсе. на пайтонъ да се расходатъ, та да имъ се намалятъ платитѣ. Не е туй срѣдство, г-да! Защото този, който може да ходи на пайтонъ, когато е чиновникъ, може и когато не е. И не трѣба да забравяте, че има много хора, който, когато не сж чиновници по-лесно могатъ да ходятъ на пайтонъ, отъ колкото, когато сж чиновници. Следователно, не е тамъ мѣрката и срѣдството, да можемъ да направимъ подобрене въ нашитѣ работи и не съ това ще намѣримъ чиновници да носятъ шѣекъ вмѣсто сукно.

Знаете ли, какво ще направимъ? Ще имаме чиновници, асж такива чиновници, които не заслужаватъ по-вече, освѣнъ да носятъ шѣекъ. Щомъ искате да имате такива чиновници, тогава можете да пристѣпите къмъ това срѣдство. Азъ не искамъ да кажа, че е унижение да носи човѣкъ шѣекъ, но, че тогава чиновникътъ асж ще заслужаватъ заплатата, която имъ даватъ. Сега тукъ по-между всичкитѣ други разисквания, остава единъ въпросъ, когото само г-нъ Д-ръ Цачевъ докачи до нѣйджъ; именно за войската. Г-да, ний най-важното преминахме: жендармитѣ, разсилнитѣ и други, които носятъ униформи, и забравихме нѣщо да кажемъ за войската. Азъ знамъ, напр. че нашата народна индустрия има шѣеци, по-яки и по-топли отъ онуй сиво шинелно сукно, което влекатъ тукъ отъ Австро-Унгария и отъ други мѣста, съ които се облича нашата войска. Защо тогава Нар. Събрание, вмѣсто да прави постановление за чиновникитѣ, не направи постановление което щѣше да бѣде полѣзно за нашата индустрия и за здравето. на нашата сила, защото хемъ шинелитѣ щѣха да бѣждатъ по-добри, хемъ по-топли. Азъ съмъ убѣденъ, че ако облечете нашия солдатинъ съ аба, за него ще бѣде по-приятно и по-полѣзно, защото той е привикналъ на таквозъ облекло. Сега му даватъ едно сиво шинелно сукно, което отдалечъ се види като нѣщо, а отъ близо, като го поглѣднешъ, свѣти като фенеръ; (Гласове: Вѣрно) а подиръ солдатитѣ настиватъ. Но освѣнъ това има и друго нѣщо. Има напр. нѣкои, които носятъ

униформи, на които сукната ний не можемъ да направимъ тукъ. Има зелени, червени, сини, жълти и т. н. които сега не мога изброя. Но има и други сукна за дрѣхи, тѣй напр. синий и тъмносиний, на които тъмносиний шѣекъ ще може да отговаря, и може да се въведе за форма у насъ. Тогава защо да не се постанови, щото тѣзи, които носятъ такива шарове, които излизатъ у насъ, защо да се не постанови, казвамъ, щото да се купуватъ исклучително отъ българска материя? Тѣзи работи може да станатъ, г-да. Може военното М-ство изеднажъ да не намѣри нужното количество, но щомъ стане обявление, и се каже, че трѣбватъ толкозъ и толкозъ аршина такъвъ и такъвъ шѣекъ, ще се намѣратъ хора, които ще предприемамъ да доставятъ това.

Цѣлътъ ми бѣше да обърна вниманието на Нар. Събрание на една страна по практическа за въпроса, защото туй гдѣто се каза, на чиновникитѣ да се намалятъ платитѣ и да носятъ шѣетъ, съ него не ще добиемъ никакъвъ резултатъ.

Чиновникитѣ, ако имъ намалимъ платата, ще напуснатъ службата си или ще търсятъ други средства, да набавятъ онова, което имъ липсува отъ заплатата, което ще бѣде много по-вредително за общий интересъ.

За това, азъ мисля, че Нар. Събрание, въ желанието си да поддържи мѣстната индустрия, много по-добръ ще направи, ако постанови, че за обличането на войската, всичкитѣ шарове, които могатъ да се намѣратъ у насъ, които могатъ да се правятъ отъ мѣстнитѣ аби, тѣ да се предпочитатъ отъ иностраннитѣ произведения. Тѣй много по-добръ ще направимъ, отъ колкото, ако правимъ постановление за чиновникитѣ, защото чиновника е свободенъ, той зема заплата отъ правителството, за работата, която му дава. Не трѣба да глѣдаме на чиновника отъ тази точка зрѣние, че правителството прави нѣкое благодѣяние, като му плаща за работата. На противъ, въ повечето случаи не правителството на чиновника, а чиновника прави услуга на отечеството като посвѣтвява врѣмето си, труда си и знанието си, да служи на отечеството си. За това, г-да представители, съглѣждаме въ другитѣ държави на чиновникитѣ и пенсия имъ даватъ и дѣцата имъ въспитаватъ на правителственъ счетъ, защото ги считатъ като служители на държавата, като хора, които сж услужни на отечеството си. Азъ мисля, че у насъ много криво глѣдатъ на чиновникитѣ, и това нѣщо, размѣва се, трѣба да се отстрани, защото нѣма да стигнемъ добръ резултатъ. Казахъ, че чиновникитѣ, като зематъ възнаграждение за труда си, не можемъ да отидемъ до тамъ, щото да имъ се намѣсваме и да казваме, какъ да си хар-

чатъ паритѣ. Напр. единъ търговецъ продава стока и печели 2000 гр. на годината, може ли нѣкой да отиде и да му каже: не отивай да купувашъ коприненъ фустанъ на жена си, а ми сугманъ. Не ѝ купувай такива чипичето, а ми такива постали (Смѣхъ).

Такова нѣщо не е възможно. Сѣщото нѣщо не можемъ го направи и за чиновницитѣ. За солдатитѣ можемъ, защото Нар. Събрание дава пари да имъ се купуватъ дрѣхи, както и бащата, кога купува дрѣхи на дѣцата си, тѣ не му налага гатъ да имъ купи такива и такива дрѣхи. Който дава пари да се купи нѣщо, той трѣба и да се разпорѣжда, какво да се купи съ тѣзи пари. Така сѣщо и ний, като даваме тукъ пари, можемъ да се располагаме какво трѣба да се купува съ тѣзи пари, и какъ трѣба да се обличатъ солдатитѣ. Заради това, мисля, има само едно нѣщо, което би могло да се приложи тукъ, и то е, щото войската да се облича предпочително съ мѣстни произведения; и вмѣсто тъмносинитѣ сукна, които се купуватъ отъ Австро-Унгария, по-добрѣ е да се купуватъ мѣстнитѣ аби. А ма не щѣли да бждатъ тъмносини нека сѣ малко по-сиви, то не вреди. За това трѣба да се добави, че войската трѣба да се облича исклучително съ мѣстни произвѣдения. (Гласове: Съгласни).

Батановски: Г-да! Г-нъ Предсѣдателя ни убѣждаваше, че ако намалимъ заплатата, нѣма кой да служи. Това не е истина. Бждете увѣрени, че въ всѣко М-во има подадени по 100 прошения за служби, хемъ отъ честни и почетни хора а не като такива, каквито има днесъ между чиновници. Онова което казахме, не трѣбва да сме съгласни, защото нѣма да ни послушатъ. Като му урежемъ жалованието, той не ще иска да носи чоха. А ако сѣществува това жалование, което е днесъ, тѣ ще носятъ и кадифе.

Дуковъ: (Гласове: Искерпано е.) Това което се каза... (Гласове: Искерпано е). Най-сетнѣ и азъ искамъ да кажа това, което каза г. Предсѣдателя, че трѣба да се вземе въ внимание и за солдатитѣ и да се прибави въ предложението. На това никой не е противенъ, даже му благодаримъ, за дѣто ни напомни. Едно нѣщо има да кажа върху онова, дѣто се каза, да се отрѣжатъ платитѣ на чиновницитѣ. Наистина, трѣба да се отрѣжатъ и за това се е говорило много пжти, но това не е било ставало цѣло. Като искатъ нѣкой отъ депутатитѣ да се прекара тази идея, именно, за напредъ да носятъ шѣчни дрѣхи; като не щѣше да бжде възможно това, казахъ, че отъ платитѣ е туй. Ние напълно оцѣняваме труда на чиновницитѣ, когато азъ мога да кажа, че ние селянитѣ по-много се трудимъ отъ тѣхъ, защото тѣ работятъ по 3—4 часа на день, а ние по цѣль день и пакъ сме по-

здрави отъ тѣхъ. Разбира се, не завиждаме на тѣхното бждѣще, но думата ми е, щото понеже стана разговоръ за народната индустрия, за това произнесохъ тѣзи думи. А дѣто казахъ нѣкой, че не ще се намѣратъ чиновници, наистина, не може да се намѣратъ всичкитѣ, каквито сѣ сега добри, и това е дало поводъ да имъ се режатъ платитѣ, а не за да носятъ шѣчни дрѣхи. Заради това неумѣстно е да ги задължимъ да носятъ шѣчни дрѣхи. А за войската трѣба да се постанови и да се земе предъ видъ.

Д-ръ Цачевъ: Г-да представители! (Гласове: Искерпано е). Искамъ да кажа.... (Гласове: Искерпано е). Отказвамъ се.

М-ръ Икономовъ: Мене ми се струва, че този въпросъ не е искерпанъ още, г-да. Има да се поговори доста по него. Щомъ смѣсихме войската, трѣба да се поговори и за други работи. Ний ще направимъ просто едно постановление, както миналата година, че трѣба да се предпочита домашната материя отъ странната, но щомъ приемемъ едно таквозъ нѣщо, трѣба да помислимъ за друго нѣщо сега, или другъ пжтъ. Както и миналата година се прие едно постановление, но нѣма да се приложи въ изпълнение. Щомъ приемемъ едно нѣщо, трѣба да помислимъ и за друго още едно.

Наистина похвално ще бжде рѣшението на Н. Събрание, споредъ което всичкитѣ материяли за обличание и обувание на войската, да се зематъ отъ мѣстнитѣ произвѣдения. Тогава ще подигнемъ нашата индустрия. Но ето какво има: Има коммисии военни за приеманието на тѣзи материяли. Азъ не казвамъ, че тѣ съ зло намѣрение сѣ предпочитали чуждитѣ материи, само по туй, че тѣ сѣ били поставени подъ други условия, и само по това сѣ наклонни да глѣдатъ нашитѣ произвѣдения твърдѣ ниско и ги намиратъ за не-удовлетворителни. Заради това тѣзи коммисии трѣба да се замѣнятъ съ други коммисии, т. е. да се съставятъ отъ мѣстни коммисии, и азъ би билъ на мнѣние да се размисли, какъ да се съставятъ другитѣ коммисии; именно правителството всѣка година да показва числото на аршинитѣ и други нѣща, които му трѣбватъ за обличание на войската, а една коммисия, при М-рството на Финанситѣ, въ която може да има двѣ военни лица, че тя да преглѣжда и приема стокитѣ. Инакъ, каквото и да направимъ, не ще можемъ да введемъ употребление мѣстнитѣ стоки, и нашето рѣшение ще остане неиспълнено.

Шивачовъ: Азъ искахъ да кажа почти сѣщото, че ний можемъ да правимъ хилядо рѣшения и пакъ да нѣмаме никаква полза. Българи сѣ земали нѣкой пжтъ доставката на материяли за военното Министерство, т. е. за солдатитѣ, но

за втори път сж били принуждавани даже да не присъствуватъ на търговетъ; заради това мисля, че може да се помоди Министерството да приготви единъ особенъ правилникъ относително купуванието разни вещи на Военното Министерство и тамъ тѣзи нѣща да се приематъ, или отъ градски, или отъ окръжнитѣ съвѣти и едно военно лице. Тогава само ще можемъ да имаме единъ контролъ, който ще отговаря на желанието, което искаха Нар. Събрание.

Геровъ: Азъ тукъ за жалостъ виждамъ, г-да, че нѣкои отъ г-да представителитѣ говорятъ, че само на чиновницитѣ трѣбало да се намали заплатата, защото пияли млѣко и пр. А нито единъ отъ г-да представителитѣ не види да каже, че трѣба и на г-да представителитѣ да се смали заплатата, когато знаятъ, че мнозина дохода съ бѣли бенефиции и съ тозуци, а послѣ се облѣкоха въ фракове и цилиндри. (Смѣхъ). Заради това азъ предлагамъ да се плаща на г-да представителитѣ по 5 лева на день. (Смѣхъ). (Гласове: Съгласни).

М. Велевъ: (Гласове: Съгласни). Г-да! Колкото за платитѣ на нашитѣ г-да представители, азъ предложихъ още миналата година да се намали на 5 лева, но г. Геровъ тогава настояваше защото да си остане сжщата заплата. (Геровъ: Не е вѣрно, да се справимъ съ протокола). Сега виждамъ, той предлага да останатъ 5 лева, защото 15 сж много. Азъ миналата сесия предложихъ, да се плащатъ по 10 лева на единъ представителъ, заради това настоявамъ пакъ да се постанови отъ днесъ нататкъ за напредъ, щото по 10 лева да се плаща на насъ г-да представителитѣ. (Гласове: Искрено е).

Председателъ: На предмѣта

М. Велевъ: Не съмъ се отдалечилъ, г-да отъ предмѣта, а г. Геровъ миналата сесия настояваше, да си останатъ по 15 лева.

Анневъ: Въ едно отъ послѣднитѣ засѣдания азъ бѣхъ турналъ на дневенъ редъ помежду другитѣ запитвания и предложения и едно таквозъ, за което каза г-нъ М-ръ Икономовъ, т. е. Нар. Събрание да постанови, щото комисииитѣ за приемане разни материяли за войската да се назначаватъ по другъ начинъ, а не както до сега. Но понеже днесъ се отвори въпросъ, азъ се съгласявамъ съ г. Икономова, да приеме на себе си изработванието на такъвъ законопроектъ, за назначаванието на тѣзи комисии. (Гласове: Съгласни).

Д-ръ Цачевъ: Азъ ще кажа само двѣ думи (Гласове: Искрено е) за необходимостта на подобни комисии. Азъ имамъ въ чантата си едно запитване относително тѣзи комисии. (Анневъ: Защо го не извадишъ изъ чантата?). Ето какъ стана, г-да. Преди 5 мѣсеца бѣше станалъ единъ

търгъ за едно платно, на което образцитѣ се намиратъ въ Военното Министерство и което се работеше въ Зариндската фабрика, сир. въ една руска фабрика. Зеха го едни търговци, австро-унгарски подданици и първото платно, което представи намѣсто да бѣде по 40 жици, комисията го прие съ 32 жици, сир. една разлика отъ 8 жици. Тѣзи, които продаватъ платно, знаятъ, каква е разликата въ 8 жици. (Гласове: 20%). Тѣй щото, г-да представители, платното, което коштуваше 150000 лева като смалимъ по 20% струва 130000 лева, т. е. 30000 лева сж отишли по вѣтъра. Това платно, казватъ, че е недоброкачествено, заради това азъ имахъ едно запитване, но не искахъ да го направя до сега, а ще го направя слѣдъ малко врѣме и ще изложя по-подробно. Ето доказателство, че трѣба такива комисии да се назначаватъ. (Гласове: Съгласни).

Анневъ: Понеже Н. Събрание не се произнесе върху моето предложение, азъ ще помоля още единъ път, да се произнесе; именно да се помоли г. М-ръ Икономовъ, да приготви проектъ за назначаванието на подобни комисии.

Председателъ: Приема ли Н. Събрание, да се помоли г. М-ръ Икономовъ да приготви проектъ, за назначаване комисии, които да приематъ материяли за обличане на войската? (Болшинство. Приема се.)

Д. Грековъ: Първо е казано за стражаритѣ, което го има и въ проекта; но азъ предлагамъ, да стане слѣдующето добавление: «солдатитѣ, т. е. тѣхнитѣ шинели, както и за дрехитѣ отъ сукна и шаяци, които се намиратъ отъ мѣстнитѣ производения, да се обличатъ исклучително съ тукашни производения; както за стражаритѣ, и солдатитѣ, така и за всички, които се обличатъ отъ правителството, обща ще имъ се купуватъ отъ мѣстни кожи», защото има тука мнозина, които вадятъ добри гънъове, правятъ чизми и пр.

Председателъ: Ще туря на гласоподаване. Г-нъ Докладчикъ да прочете члена съ прибавката.

Докл. Бошняковъ (чете): «Стражаритѣ, полицейски, горски и митнически, се обличатъ съ мѣстни шаяци и аби.»

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание 1-й членъ, както се прочете? (Приема се.)

Докл. Бошняковъ (чете):

Чл. 2. Солдатитѣ за тѣхнитѣ шинели, както и за дрехитѣ отъ сукно и шаяци, които се намиратъ отъ мѣстнитѣ производения: да се обличатъ исклучително отъ тукашни производения».

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание тоя членъ, както го прочете докладчикъ на комисията?

Списаревски: По-напредъ се каза, че подъ същата категория ще се подвѣждатъ и телеграфо-пощенскитѣ чиновници.

Докл. Бошняковъ: Телеграфо-пощенскитѣ чиновници си правятъ форма на свои сръдства, и ми се чини, че тѣхъ не можемъ да обвържимъ съ носане шаякъ.

М-ръ Икономовъ: Тѣхъ даже не трѣба никакъ да земаме въ внимание, защото тѣхната униформа е въведена по инициативата само на единъ Министръ. Единъ Министръ е поискалъ да се облекатъ въ униформа и тѣ сж се облекли. А ще ли остане тази форма за напредъ или не, това ще зависи отъ това, ако Нар. Събрание приеме изобщо за сичкитѣ чиновници да носятъ униформа; но ако за другитѣ чиновници нѣма нужда, тогава и за телеграфиститѣ не трѣба, и като съдържатъ тая, която носятъ сега, нека сетѣ не носятъ.

Грековъ: Азъ ще прибавя гъмъ това, което каза г-нъ Икономовъ, че до колкото знаа, повечето отъ телеграфо-пощенскитѣ чиновници сж облечени съ шаякъ, а само по-горнитѣ чиновници като на пр. началницитѣ на станциитѣ иматъ малко разлика, дѣто дрѣхитѣ имъ сж отъ сукно; но въобще униформата на телеграфо-пощенскитѣ чиновници е отъ шаякъ.

Анневъ: Както каза г-нъ М-ръ Икономовъ, Нар. Събрание не е постановлявало, што телеграфо-пощенскитѣ чиновници да носятъ униформа. Заради това, трѣба тия чиновници, да ги оставимъ свободни, ако щѣтъ да носятъ, ако нещѣтъ да не носятъ; защото мнозина отъ тѣхъ сега се оплакватъ, че е съсипателно за тѣхъ това. Заради това не е лошо, ако рѣши Нар. Събрание што: ако щѣтъ, да си правятъ униформа, ако нещѣтъ, да се не задѣлжаватъ.

Докл. Бошняковъ: Именно това искахъ да предложа; че въ образованнитѣ страни, хората ся трудятъ за да избѣгнатъ отъ формитѣ; а ние не трѣба да правимъ въпросъ за форми на гражданскитѣ чиновници. Слѣдователно, трѣба да оставимъ телеграфиститѣ свободни, ако желаятъ, да иматъ, ако не, да нѣматъ униформа.

М-ръ Балабановъ: Г-да! Азъ за униформитѣ имамъ особено мнѣние и нѣма сега да говоря за това: трѣбале би въ България да има униформи или не; но тъй като съмъ М-ръ на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданията на телеграфитѣ и пошитѣ, и намѣрватъ се въ управлението ми чиновници, които носятъ униформа, то азъ приемамъ това, което се каза тука сега, че ако тия чиновници искатъ да носятъ униформа, азъ като тѣхенъ началникъ, нѣма да имъ кажа нищо, но просто ще ги задѣлжа съ тоя членъ, както е тука, че ако ще носятъ униформа, която е приета отъ моя пред-

шественикъ, тѣ трѣба да я правятъ отъ мѣстни материяли. (Гласове: прието.)

Шивачовъ: Азъ мисля, че това нѣщо не можемъ да направимъ за телеграфиститѣ, защото тѣхната униформа е предвидена въ приврѣмения уставъ за телеграфитѣ и пошитѣ, и ако Нар. Събрание не желае да иматъ униформа, тоя членъ трѣба да се унищожи. (Гласове: да се унищожи! Нѣма нужда!)

М-ръ Балабановъ: Азъ не казвамъ, че трѣба да се туря въ члена нѣщо особено за телеграфо-пощенското управление, но казвамъ просто, ако нѣкой отъ подвѣдомственнитѣ ми чиновници не иска да носи униформа, азъ нѣмамъ нищо противъ; но ако има чиновници, които желаятъ да носятъ, азъ ще ги задѣлжа да се съобразятъ съ тоя параграфъ. А не предлагамъ да се туря нѣщо особено за тия телеграфо-пощенски чиновници.

Председателъ: Моля г-на Докладчика, да прочете още единъ пѣтъ членъ 2-й.

Докл. Бошняковъ: (Прочита го.)

Председателъ: Приема ли се чл. 2-й както се прочете? (Приема се.)

Докл. Бошняковъ (чете):

Чл. 3. Както за стражаритѣ и солдатитѣ, така и за сички, които се обличатъ на правителствени разноски, ще се купуватъ обуща отъ мѣстни кожени произведения.

Попповъ: Отъ дѣ ще вземемъ сичкитѣ потребности за чизми? Вакса и кюселе не може да излиза тука.

Д-ръ Цачевъ: Може би въ тѣзи страни, дѣто г. Дим. Попповъ се намира не излиза кюселе и вакса, но има въ Габрово и Севлиево такива занаятчии, които пропаднаха, защото не се обръща внимание за тѣхнитѣ произведения. Въ Севлиево има предприемачи, които могатъ да предприематъ направата на сичкитѣ обуща отъ мѣстни кожени произведения, отъ телешко кюселе добръ изработено.

Грековъ: Азъ знаа, че въ България излизатъ кожи за обуща. Сега за вакса, имало ли или не, излизала ли или не тука, отъ това нѣма да бждатъ нито по-добри, нито по-лоши обущата, само да се обуватъ добръ. Ние днесъ за днесъ не можемъ да намѣримъ много добри произведения, но за да ги имаме, трѣба да насърчаваме, да се работятъ тѣзи, които днесъ имаме, защото ако не ги насърчимъ, тѣ съвсемъ ще исчезнатъ. Ако ги предпочитаме, подиръ малко врѣме ще имаме и вакси и лагъ. Зарадъ туй, тѣхното положение трѣба да се поддържа. Най-сетѣ, ако нѣмаме за сега вакса, ние може да поминемъ нѣколко години и безъ вакса.

Манафовъ: Отказвамъ се.

Шивачовъ: Само ще кажа, че въ Севлиево излизатъ похубави материали отъ колкото тѣзи, които се употрѣбляватъ днесъ, и има нарочни фабрики за това.

Председателъ: Г-нъ Докладчикъ да прочете още единъ пѣтъ члена.

Докл. Бошнаковъ: (Прочита го).

Председателъ: Приема ли се чл. 3-й както се прочете? (Приема се).

Шивачовъ: Азъ мисля, че тукъ му е мѣстото да се забѣлѣжи, че купуванието на тѣзи материали ще става по особенъ правилникъ.

Докл. Бошнаковъ (чете):

Чл. 4. Униформата и обуванието на войската, споредъ помѣнатитѣ членове 1, 2 и 3 отъ настоящия законъ, се опредѣлява отъ надлѣжния министръ.

Председателъ: Приема ли се чл. 4-й? (Приема се).

Докл. Бошнаковъ: Членове 3, 4 и 5 споредъ законопроекта на г-на М-ра, понеже се вмѣстятъ въ прочетенитѣ членове съ неговото съгласие, изоставятъ се.

Остава сега, ако желае Нар. Събрание, да се прочетатъ изцѣло сичкиѣ членове.

Председателъ: Желаетъ ли Нар. Събрание, да се прочете изцѣло? (Желаетъ!)

Батановски: Тука се казва «отъ надлѣжното Министерство», похубаво е да се каже «отъ Министерскитѣ Съвѣтъ».

Анневъ: Въ единъ членъ се казва, че материалитѣ трѣба да се зиматъ отъ мѣстнитѣ производения, «които се намиратъ». Ако такъвъ законъ не се вотира отъ Н. Събрание, то г-да, бждете увѣрени, че този законъ който приехме сега ще бжде иллюзоренъ, защото всѣки пѣтъ надлѣжното Министерство или назначената отъ него коммисия, ще ни казва, че тука не се намиратъ такива производения. И още много нѣща могатъ да ни кажатъ, по които ще намиратъ за благословно да се предпочитатъ австрийскитѣ, френскитѣ и пр. производения. Заради това, отъ такъвъ законъ има нужда, и азъ втори пѣтъ моля г-на Икономова да ни представи утрѣ или други день такъвъ проектъ.

М-ръ Икономовъ: Ще се постарая, но ми се струва, че тия двѣ предложения нѣматъ никаква свръзка съ законопроекта, който ще представи. Тукъ е просто за материалитѣ отъ гдѣ да се зиматъ, а какъ да се зиматъ, азъ нѣма да направя друго, освѣнъ ще зема правилника за приемане разнитѣ материали отъ военното Министерство и ще го измѣня тамъ, гдѣто се касае за приемателнитѣ коммисии. (Гласове: Съгласни!).

Председателъ: Г-нъ докладчикъ, съгласенъ ли е съ предложението на г-на Батановски, т. е. тамъ гдѣто е «надлѣжното Министерство» да се каже «Мин. Съвѣтъ».

Докл. Бошнаковъ: Съгласенъ съмъ. (Прочита още единъ пѣтъ члена съ измѣнението отъ Батановски.)

Председателъ: Приема ли се отъ Нар. Събрание изцѣло законопроекта за потика на мѣстната индустрия, послѣдно четение? (Приема се).

Докл. Бошнаковъ: При това г-да, имаме днесъ на дневний редъ законопроекта за печата второ четение, за което азъ съмъ приготвилъ нѣколко допълнения и пояснения къмъ членоветѣ 10, 11, 32 и 33. Това е послѣдно четение съ предварителнитѣ измѣнения, които станаха, а послѣ ще се гласува изцѣло. Въ 10-й членъ е казано. (Чете:). Внасянието . . .

Списаревски: Не е на дневний редъ това.

Председателъ: Това стои на дневний редъ, но е много по-долу. Азъ мисля, че би било . . .

М-ръ Цанковъ: Тия закони сѣ възложени на административната коммисия. Тя колкото бѣ приготвила, приеа се днесъ, за това може да ги докладва за второто четение, за да се свършатъ по-скоро. Заради това, може да се свърши сега и законопроекта за печата.

Председателъ: Тукъ на дневний редъ стоятъ истина тѣзи административнитѣ законопроекти, но преди тѣхъ има поставени на дневний редъ нѣкои законопроекти. Но щомъ г-нъ М-ръ на Вжтр. Дѣла иска да се свършатъ по-напредъ административнитѣ законопроекти, Народ. Събрание нѣма защо да неприема предложението на г-на М-ра.

Докл. Бошнаковъ: (Чете:) «Законопроектъ за наказателенъ законъ за престѣпленията по печата». Ще стане:

НАКАЗАТЕЛЕНЪ ЗАКОНЪ

За престѣпленията по печата.

(79, 80 и 81 статии отъ Конституцията).

1. Престѣпленията по печата се считатъ тия, които се извършватъ чрезъ напечатването и распространяването на книги, брошури, вѣстници, летящи листове (обявления), и чрезъ изображения, рисунки, чрезъ литография, хектография или фотография.

2. Отварянъето на печатници е свободно.

Всичко щото се печати въ печатницата трѣба да носи фирмата ѝ и мѣстонахожданието ѝ; въ противенъ случай стопанина на печатницата се наказва съ глоба отъ 20 до 200 лева, или съ затворъ отъ петъ дни до единъ мѣсець.

3. Всеко периодическо издание трѣба да носи подписа на единъ отговоренъ издатель. Издатель може да бѣде всекой Български подданикъ, който е навършилъ 21 година и се ползова съ гражданскитѣ и политическитѣ си права.

Нарушителитѣ на опредѣленията на тая статия се наказватъ съ глоба отъ 20 до 200 лева.

4. Всичкитѣ правителствени мѣста, лица и учреждения могатъ да отправятъ безплатно до периодическитѣ издания за обнародване нуждитѣ поправки на предварително помѣстенитѣ членове въ вѣстника или списанието, относително до тѣхното управление.

Съобщеното се напечатва на първата страница въ най-ближний или въ първий послѣдующий брой послѣ испрожданъето му и съ обикновеннитѣ букви за тая страница.

Нарушения на тая статия се наказватъ съ глоба отъ 10 до 100 лева.

5. Всеко частно учреждение или лице, за което се говори въ единъ вѣстникъ, има право да изиска отъ издателя да напечата единъ отговоръ, по начина показанъ въ предидущата статия. Отговора трѣба да бѣде написанъ въ прилична форма.

За да може отговора да се напечата безплатно, той не трѣба да надминава на дължина два пѣти статията, която го е предизвикала. За връхнината на отговора се плаща споредъ тарифата за извѣстіята, които се печататъ въ вѣстника. Ако издателя се откаже да обнародва отговоритѣ, които му се пращатъ, наказва се съ глоба отъ 10 до 50 лева, независимо отъ другитѣ законни слѣдствия на обнародваната статия.

6. Когато авторитѣ (сѣчинителитѣ) на исчисленитѣ въ ст. 1 издания сѣ извѣстни, тѣ сами сѣ отговорни за престѣпленията, които тия издания могатъ да съдържатъ.

7. Препечатванъето на една престѣпна статия, се счита за съучастничество въ престѣплението даже и въ случаитѣ, когато никакво преслѣдванъе още не е подигнато срѣщу изданието, отъ което е заета.

8. Когато автора на издаденото съчинение или рисунка, които съдържатъ престѣпления, е неизвѣстенъ, то ако се касае до нѣкое периодическо издание, издателя му се счита за главенъ виновникъ на престѣплението.

9. Когато въпроса се не касае до периодическо издание, или когато единъ вѣстникъ, който съдържа престѣпни статии, се обнародвалъ безъ подписа на издателя, а въ сѣщо врѣме и автора на престѣпната статия е непознатъ, ступанина на печатницата се счита за главенъ виновникъ.

Когато ступанина е непознатъ, продавачитѣ или распространителитѣ отговарятъ предъ закона.

10. Внасянъето въ Княжеството чуждестранни вѣстници, списания и книги е свободно.

Внасянъето на каквато да била книга, вѣстникъ или списание, въ които се съдържатъ престѣпления, предвидени въ настоящий законъ, може да се забрани по рѣшение на Министерскій Сѣвътъ, обнародвано въ «Държавенъ Вѣстникъ».

11. Който внася или раздава книги, вѣстници или списания, запрѣтени възъ основание на 10 ст. отъ настоящий законъ, наказва се съ глоба отъ 20 до 200 лева, а вѣстникитѣ, книгитѣ или списанията се конфисковатъ.

12. Оскърблението, нанесено на особата на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО Княза или на нѣкого отъ членоветѣ на Княжеското Семейство, по единъ отъ начинитѣ, означени въ ст. 1 отъ настоящий законъ; нападения срѣщу Конституционната власт на НЕГ. ВИСОЧЕСТВО Княза или срѣщу реда на наследственното предаванъе на тая власт, се наказватъ съ затворъ отъ 2 мѣсеци до 1 година, или съ глоба отъ 200 до 2400 лева. Когато тия подбуждания се послѣдватъ отъ престѣпни дѣйствиа, авторитѣ на престѣпнитѣ книжи се наказватъ като съучастници въ извършеното престѣпление.

13. Подбужданъето на въстание или на престѣпления, които нарушаватъ безопасността или спокойствието на Държавата, се наказва съ затворъ отъ 3 мѣсеци до 2¹/₂ г. или съ глоба отъ 500 до 5000 лева.

14. Оскърбление, по единъ отъ показанитѣ въ 1 ст. начини, на добритѣ нрави, на обществената нравственостъ или на едно отъ исповѣданията, припознати въ Княжеството, подстрѣкателство къмъ неиспълнение на сѣществующитѣ закони, се наказватъ съ затворъ отъ 1 мѣсець до 1 година, или съ глоба отъ 50 до 500 лева.

Когато престѣпленията, предвидени въ настоящата статия, сѣ били извършени вслѣдствие на подстрѣкателството, направено презъ печата, авторитѣ се наказватъ като съучастници въ престѣплението.

15. Оскърблението, нанесено на особата на иностраннытъ Господари, съ които България се намира въ приятелски отношения, се наказва съ затворъ отъ 15 дни до 4 мѣсеца, или съ глоба отъ 100 до 1000 лева.

16. Оскърблението, нанесено на дипломатитѣ, акредитирани при НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО Князьтъ, или на другитѣ чиновници на чуждитѣ Държави въ Княжеството, се наказва съ глоба отъ 20 до 200 лева, или съ затворъ отъ 3 до 30 дни.

17. Докачанъето, приписванъето на единъ опозорителенъ фактъ, или нападанъето чрезъ печата, по поводъ на тѣхнитѣ длѣжности или тѣлното качество, срѣщу Министръ, народенъ представителъ, правителственъ или общественъ лице, мѣсто или учреждение, се наказва съ глоба отъ 50 до 500 лева, или съ затворъ отъ 7 дни до 3 мѣсеци.

18. Оскърблението или приписванъето на единъ опозорителенъ фактъ, чрезъ печата, отправено противъ частни лица и не предизвикано чрезъ злословия или обиди, се наказва съ глоба отъ 20 до 200 лева, или съ затворъ отъ 7 дни до 3 мѣсеци.

19. Истинността на опозорителнитѣ фактове, които се приписватъ на чиновницитѣ по служебната имъ дѣятелность, или на друго нѣкое лице, което дѣйствува като органъ на властѣта, може да се докаже по обикновенъ сѣдебенъ порядѣкъ, и щомъ се докаже, обвиняемия се освобождава.

Ако опозорителный фактъ, се отнася до частный животъ, било на чиновникъ, било на нѣкое частно лице, опредѣленото отъ закона наказание се прилага безусловно. Виновица въ такъвъ случай може да се оправдае само тогава, когато приведе, като доказателство, или едно сѣдебно рѣшение или другъ нѣкой аутентиченъ актъ.

20. Освѣнъ престѣпленията, предвидени въ настоящий законъ, наказватъ се така сѣщо като престѣпления по печата, нарушенията, предвидени въ наказателный законъ, и които сѣ извършени по единъ отъ показанитѣ въ ст. 1 начини, като откриванъе на тайни и др.

21. Въ случаитѣ, предвидени въ статии 2, 3, 12, 13, 14 и 21 преслѣдванъето се възбужда отъ прокурорский надзоръ,

Въ случаитѣ, предвидени въ ст. 19, преслѣдванъето се възбужда само слѣдъ оплакванъето на пострадалото лице или на неговитѣ законни наслѣдници.

Въ случаитѣ, предвидени въ ст. 4, 5 и 18, преслѣдванъето се възбужда само слѣдъ постановлението или оплакванъето на пострадалото лице, мѣсто или учреждение.

22. Въ случаитѣ, предвидени въ ст. 15 и 16, преслѣдванъето се възбужда само по исканъето (заявлението), представено отъ дипломатический агентъ или по дипломатический редъ.

23. Оплакванъето и исканъето, споменѣти въ статии 21 и 22, може да се оттегли назадъ и преслѣдванъето унищожи, преди обаче да е издалъ сѣда рѣшението си по това дѣло.

24. Престѣпленията по печата не се преслѣдватъ слѣдъ истичанъето на шестъ мѣсеци отъ дена на обнародванъето

писаното, което съставя престѣплението, или отъ послѣднийтъ актъ на преслѣдванъето, ако такова се е възбудило.

25. Всѣка присѣда, издадена срѣщу едно периодическо списание или вѣстникъ, която е влѣзла въ законна сила, се обнародва въ сѣщото списание или вѣстникъ на чело на първий брой и на първата страница, съ обикновеннитѣ за тая страница букви.

26. Въ всѣка присѣда за престѣпление по печата, сѣда може да постанови, щото независимо отъ обнародванъето, предвидено въ предидущата статия, присѣдата да се обнародва и въ други вѣстници и разносцитѣ да бѣдѣтъ за смѣтка на осѣденитѣ.

27. Престѣпленията по печата се сѣдятъ въ общитѣ сѣдебни учреждения.

Престѣпленията по печата се разглѣдатъ отъ сѣдилищата предъ другитѣ углавни дѣла.

28. Окрѣжнийтъ сѣдъ разглѣжда дѣлото не по-късно отъ седемъ дни слѣдъ подаванъето жалбата или обвинителный актъ. Но ако дѣлото е за клевета или оскърбление въ тойзи случай:

а) сѣда съобщава на обвиняемия съдържанието на жалбата или обвинителный актъ не по-късно отъ три дни слѣдъ подаванъето имъ;

б) обвиняемиятъ е длѣженъ не по-късно отъ седемъ дни, слѣдъ като му се съобщи съдържанъето на жалбата или обвинителный актъ, да представи въ сѣда объяснения и да посочи имената и мѣстожителството на свидѣлитѣ, които той иска да се викатъ, и

в) сѣда не по-късно отъ седемъ дни слѣдъ получаванъето отъ обвиняемия казанитѣ свѣдѣния, пристѣпя къмъ разглѣждане на дѣлото.

29. Присѣдата въ окончателна форма се обявява отъ сѣда три дни подиръ постановиванъето на резолюцията.

30. Възивна (апелационна) жалба може да се подаде по общий редъ до седемъ дни отъ обявяванъето присѣдата въ окончателна форма, и се препраща въ апелативный сѣдъ два дни подиръ подаванието ѝ.

31. Апелативныйтъ сѣдъ разглѣдва въззивната жалба не по-късно отъ седемъ дни отъ денътъ на получаванъето ѝ.

32. Присѣдата на апелативный сѣдъ се обявява въ окончателна форма три дни слѣдъ обявяванъето на резолюцията.

33. Присѣдата на апелативный сѣдъ може да се обжа-лова предъ Върховный Кассационенъ Сѣдъ и кассационната жалба се препраща три дни най-късно слѣдъ подаванъето ѝ.

Върховний Кассационенъ Сѣдъ разгледва дѣлото не по-жасно отъ седемъ дни слѣдъ получаване жалбата, и присъждата въ окончателна форма се обявява въ расстояние на три дни слѣдъ постановяването на резолюцията.

34. Настоящиятъ законъ отми́нява всичкитѣ други до сега съществували закони и наредби по печата.

Списаревски: Азъ щѣхъ да кажа относително прибавката въ чл. 10-й, която не е достаточна, за да може М-вото да запри́ти издаването на вѣстника, когато е престѣпно съдържанието му, трѣба да се опредѣли; напр., ако се издава въ Букурещъ или Пловдивъ, може той да съдържа нѣщо противъ самото М-рство, но той може да съдържа нѣщо и полѣзно за държавата, и М-вото го запрещава; за това да се опредѣли, какъ разбира М-вото престѣпно съдържание.

М-ръ Стоиловъ: Ми се чини, че ако бѣше г-нъ Списаревски си наумилъ, когато се четеше поправката, въ която се казваше, «престѣпления предвидени въ настоящий законъ», той нѣмаше да подига този въпросъ. Г-нъ докладчикъ е забравилъ една дума да прибави на § 12. Тази дума е оставена види се, по литографическа погрѣшка, тя е именно, «нападения» срѣщу конституционнитѣ прерогативи, «оскрѣбления и нападения» т. е. престѣпления, отъ които има зацѣлъ да защити § 8 на конст. а послѣ оскрѣбления срѣщу конст. прерогативи на Н. ВИСОЧЕСТВО, т. е. престѣпления, срѣщу правата, които конституцията дава на Държавний Глава.

Анневъ: Законодателя е пропусналъ нѣщо тука. Мисля, че трѣба да се предвиди едно нѣщо, трѣба да има единъ членъ за тѣзи, които вторично извършватъ едно престѣпление. Може тѣ да сж наказани единъ пѣтъ, втори пѣтъ и трети пѣтъ, послѣ какво трѣба да стане съ тѣхъ?

Д-ръ Стоиловъ: Цѣльта на наказанията, дѣйствително, е да поправи хората, но не може да си постави за цѣлъ законодателя да измѣни или поправи хората. За това престѣпленията, които сж предвидени въ закона, всѣко е отдѣлно поставено и днесъ, ако нѣкои престѣпления се наказатъ, утрѣ други престѣпления може да станатъ и тѣ ще се наказатъ, тогава остава на сѣдния въ границата на максимума или минимума, които се предвиждатъ въ закона, да налага наказания. (Гласове: Съгласно).

Предсѣдатель: Полагамъ на гласуване закона за престѣпленията по печата и моля г-да представителитѣ, които приематъ този законъ, да си дигнатъ ржката. (Болшинство).

Сега слѣдва второ четение на избирателний законъ.

Докл. Д-ръ Цачевъ: Азъ ще прочета само измѣненията направени отъ комиссията. (Чете):

Чл. 7. Незаписанитѣ въ тия списѣци лица, които мислятъ че иматъ право да сж избиратели, тѣй както и ония, които би съгледали въ сѣщитѣ списѣци лица, незаписани или неправилно записани, могатъ въ расстояние, на 10 дена отъ дена на обнародването на тия списѣци, да заяватъ за това на общинското управление.

Общинския Съвѣтъ въ расстояние на три дни се произнася върху тия заявления, слѣдъ като испита интересующитѣ се лица.

Недоволнитѣ отъ постановлението на общинския съвѣтъ лица, могатъ да апелиратъ предъ Върховната комиссия, съставена отъ предсѣдателя на окръжний управителенъ съвѣтъ и градското общинско управление въ окръжния градъ, съ по единъ почетенъ членъ, и отъ предсѣдателя на окръжния сѣдъ, или гдѣто такъвъ нѣма, отъ мировий сѣдия. Въ тая комиссия предсѣдателствува единъ отъ двамата послѣдни.

Чл. 10. Избирателитѣ се свикватъ и изборитѣ се произвѣждатъ въ цѣнтровитѣ на административнитѣ околии. Тѣ избиратъ съгласно чл. 86 отъ Конституцията и чл. 30-ий отъ настоящий законъ, опредѣленото число представители въ основание на числото на народонаселението на административнитѣ околии.

Чл. 11. Избирателнитѣ Събрание се откриватъ и надзираватъ, отъ единъ членъ на окръжнитѣ съвѣти заедно съ кмета на околийския центръ. Първия отъ тѣхъ при отварянieto на Събранието обявява числото на представителитѣ, които трѣба да се избератъ и поканва избирателитѣ да си избератъ бюро.

Чл. 19. Гласоподаването трае единъ день отъ осемъ часа заранѣта до петъ слѣдъ пладнѣ, безъ да става прекращение. Ако прѣди часа на отварянieto на кутията нѣкоя община е почнала да гласоподава, кутията се отваря слѣдъ като присѣжествующитѣ избиратели на тия общини си дадѣтъ бюлетинитѣ.

Щомъ се свърши гласоподаването, пристѣпва се веднага къмъ изброяването на гласоветѣ по послѣдующий начинъ: избирателната кутия се отваря въ присѣтствието на избирателитѣ и се провѣрява числото на бюлетинитѣ, което, ако не е еднакво съ числото на гласоподавачитѣ, забѣлѣжава се въ дневника.

Чл. 22. Щомъ се изброятъ гласоветѣ, резултата на гласоподаването се съобщава за всеобщо знание а бюлетинитѣ се прошнороватъ, подпечатватъ и завѣрватъ отъ надзирателитѣ на бюрото и отъ избирателитѣ, които пожелаятъ и се съхраняватъ въ околийското управление, догдѣто се провѣрятъ изборитѣ.

Забѣлѣжка: (Отъ Анневъ къмъ 22 членъ.) Мюсюманскитѣ граждани могатъ да написватъ своитѣ бюлетини и на турски языкъ, нъ въ сѣщия бюлетинъ имената на кандидатитѣ трѣба да бждатъ написани и на официалния языкъ за контролъ; при повѣрката на такиви бюлетини зема се въ внимание написаното на турски языкъ.

Чл. 23. Дневника на изборитѣ се състави въ два екземпляра, които се предаватъ на окръжния управителенъ съвѣтъ.

Той обема:

а) Датата на Княжеский указъ, съ който се е свикало Събранието.

б) Деня и мѣстото на изборитѣ.

в) Имената и качества на членоветѣ на бюрото.

г) Имената на преброителитѣ.

д) Часа когато е започналъ избора и когато се е свършилъ.

е) Числото на избирателитѣ, записани въ списъка;

ж) Числото на избирателитѣ, които сж гласоподавали.

з) Имената на общинитѣ, отъ които присъствували избиратели.

и) Числото на полученитѣ гласове за всѣки кандидатъ.

к) Окончателний резултатъ на избора;

л) Списъкъ на избранитѣ по реда на полученитѣ гласове;

м) Заявленията, които сж били направени на бюрото и рѣшенията, които бюрото имъ е дало, и

н) Извънреднитѣ случаи, ако е имало такива.

Чл. 28. в) Сжщо не могатъ да бждатъ избираеми за народни представители военнитѣ лица, които се намиратъ въ дѣйствителна служба.

г) Лица, които получаватъ заплата, пенсия или помощъ отъ държавното съкровище съ исключение Министритѣ и изборнитѣ служетели.

Тия лица могатъ да бждатъ избрани за народни представители ако сж си дали оставката десетъ дни слѣдъ издаването на Княжеский указъ за изборитѣ.

Качеството на лица, плащани отъ Държавното съкровище, е несъвмѣстно съ качеството на депутатитѣ, и обратно. Ако нѣкой депутатъ се назначи чиновникъ, той е длъженъ да си даде оставката отъ депутатството.

Бѣлѣжка къмъ чл. 50-ий:

Прѣдъ видъ на постановлението на Народното Събрание въ XXVII заседание горния членъ не се приспособява за свикването на Великото Народно Събрание за измѣненията на Конституцията гласувана на 5-ий декемврий 1883 год.

ГЛАВА V.

Отмѣнение.

Чл. 51. Избирателний законъ отъ 25-ий августъ 1882 година се замѣнява съ закона издаденъ на 17 декемврий 1880 година съ направенитѣ поправки на 8 декемврий 1883 година.

Комисията, когато докладваше този законопроектъ, забрави единъ членъ, а именно: «Представителитѣ се избиратъ за 3 години и могатъ да бждатъ отново избрани въ слѣдующий периодъ; въ сжщий периодъ не могатъ да се избиратъ, ако сж си дали оставката».

Анневъ: Бихъ предложилъ едно допълнение къмъ надлъжний членъ тѣй, че единъ чиновникъ, като си даде оставката, за да бжде избранъ за народенъ представителъ, той може слѣдъ свършването на първата сессия пакъ да поиска да служи и пакъ да му се даде мѣсто. За това трѣбало би да се постави, щото единъ чиновникъ, ако си даде оставката отъ чиновничеството и се избере за депутатъ, той, ако отпослѣ си даде оставката отъ депутатството, да не може да бжде назначенъ на служба, до дѣто трае периода на Събранието.

Г. Геровъ: Онзи день, когато говорихме за учителитѣ и за владичитѣ, се говори много, но ний забравихми да кажемъ нѣщо за мюфтиитѣ, понеже и тѣ зиматъ плата отъ правителството, ще ли бждатъ избрани за депутати или не.

М-ръ Цанковъ: И владичитѣ и мюфтиитѣ получаватъ заплата отъ хазната; за това както единитѣ, така и другитѣ не могатъ да ставатъ депутати, а градский съвѣтъ и окръжний съвѣтъ не зематъ отъ хазната заплата. Истина, че до сега окръжнитѣ съвѣти зимаха, но сега се предполага, че нѣма да зиматъ; защото въ новий законъ е предвидено, щото на тѣхъ да се плаща отъ събранитѣ пари отъ населението на окръга.

Д-ръ Пачевъ: Това, което г-нъ Анневъ каза, именно, това го има въ члена, който прибави комисията, и ако се поддържа, ще се даде на вотирание. (Чете го: Видѣ по-горѣ.)

Г. Геровъ: Това, което говори по-напредъ г-нъ Анневъ, азъ незная до колко ще се приеме, отъ г-да представителитѣ понеже се доста говори за този членъ за чиновницитѣ. Тукъ се казва, че ако си даде единъ чиновникъ оставката и послѣ, ако се избере като представителъ, съ цѣль да си направи по-голѣмо мѣсто. Азъ не разбирамъ, щомъ се избере единъ представителъ, ако иска да си даде съвършенно оставката отъ представителството и иска пакъ да служи, той може да стане чиновникъ, а не когато се продължава още сессията и той да стане чиновникъ, това го не разбирамъ. А колкото за това, което каза г-нъ Цанковъ, за мюфтиитѣ и окръжнитѣ съвѣти, азъ до колкото знаа, сега за сега на окръжнитѣ съвѣти се плаща отъ хазната, а за напредъ дали ще се плаща отъ народа, това не се знае; така сжщо и за мюфтиитѣ, ако приематъ плата отъ хазната, не могатъ да бждатъ избрани за представители.

Д. Попповъ: Това, което каза г-нъ Анневъ и азъ поддържамъ. Единъ човѣкъ не може да бжде хемъ чиновникъ хемъ депутатъ, щото може 2 мѣсеца да бжде депутатъ и послѣ пакъ чиновникъ да иска да стане.

Шивачовъ: Азъ искамъ само да обърна вниманието на Нар. Събрание върху въпроса, който се повдигна за мюфтиитѣ, тъй също и за владичитѣ. Въ насъ до сега окръжнитѣ съвѣти, които се считаха за изборни чиновници и които получаваха заплата отъ държавното съкровище, имаха право да бждатъ избрани за депутати. Ако ние на тѣхъ даваме право, защо да отпемаме правото, както на мюфтиитѣ тъй също и на владичитѣ, които се считатъ за религиозни началници на единия и другия народъ.

За това справедливостта го изисква, щото, както на мюфтиитѣ, тъй и на владичитѣ, да имъ се даде право, да могатъ да бждатъ избрани за представители въ Народното Събрание. Чиновницитѣ не могатъ да контролиратъ правителството, като хора заинтересовани, а религиознитѣ началници нѣматъ никакъвъ интересъ да защищаватъ правителството. (Гласове: Не е така).

При това има да кажа за 26-й членъ отъ този законъ, относително провѣрката на изборитѣ. Случва се, че ако еднажъ се избере само една коммисия, може да се избера лица само отъ една партия, откровенно да кажа, отъ най-крайнитѣ консерватори или най-крайнитѣ либерали, и съ това може да се наруши правилността на изборитѣ; но по-добрѣ е, Н. Събрание да се раздѣли на 10 секции и всѣка една секция да провѣржава избора на друга слѣдующа секция, тогава ще има по-голяма гаранция за правилното и законно провѣржаване на изборитѣ на Нар. Събрание. За това има да направя едно предложение (четего): «За провѣржаването на изборитѣ за Нар. Събрание, се раздѣля Нар. Събрание по между си на коммисии отъ по 20 члена и всѣка коммисия провѣржава изборитѣ на слѣдующата по редъ коммисия».

Това ще бжде една по-голяма гаранция за правилността на изборитѣ. Защото въ миналото Събрание знаа, че много избори, които по-напрѣдъ се касираха, послѣ се одобряваха. Г. Геровъ знае тая работа, може да разясни.

М-ръ Цанковъ: Г-нъ Шивачовъ предлага на мюфтиитѣ и владичитѣ да не имъ отнематъ правото да бждатъ избирани, тогажъ защо отнематъ правото на чиновницитѣ, като казвами, че тѣ щѣли да бждатъ по-наклонни къмъ правителството и не ще бждатъ свободни, както другитѣ. Но питамъ сега, владичитѣ и мюфтиитѣ, като зиматъ заплата отъ държавното съкровище, не е ли все също? За това отблъсвамъ рѣшително, че онѣзи, които зиматъ заплата, не ще да бждатъ избрани за представители. (Гласове: Съгласни), Второ, г. Шивачовъ каза, какъ трѣба едно Нар. Събрание да провѣржава депутатитѣ си. Това не е наша работа. Всѣко

Нар. Събрание си прави правилникъ и у него се показва какъ да прави провѣрките.

Анневъ: Азъ трѣба да се поясня още единъ пжтъ. Може да има такива чиновници, които искатъ да спекулиратъ и за това си даватъ оставката, за да бждатъ избрани депутати; като депутати тѣ присѣтствуватъ само въ една сесия и послѣ си даватъ оставката, съ цѣлъ да получатъ по-голяма служба. За това единъ чиновникъ, ако се избере, слѣдъ първата сесия, ако иска нова служба, да не му се дава презъ всичкий периодъ, до дѣто трае Събранието. (Гласове: Да).

Ако се поддържа отъ Събранието това мое предложение, азъ ще го формулирамъ.

Д-ръ Цачевъ: Това, което каза г-нъ Анневъ, че да не му се дава служба на чиновника, това не е справедливо; (Гласове: Какъ да не е?) но да не може да се избира за представител, до дѣто трае сжщия периодъ на Народното Събрание, това може да стане. Но азъ мисля, че като се избере депутатъ и си даде оставката, защо да му се отнема правото да си бжде пакъ чиновникъ? Но азъ мисля най-добрѣ е, щото като си даде оставката единъ пжтъ отъ депутатството да не може да бжде избранъ вече за допълнителенъ депутатъ въ Нар. Събрание. Това ограничение ми се струва е по справедливо.

М-ръ Цанковъ: И азъ първи пжтъ не го разбирахъ това, което предлагаше г-нъ Цачевъ, но сега го разбрахъ и азъ мисля, че единъ чиновникъ, щомъ се избере депутатъ, не може да стане чиновникъ въ продължение на 3 години, туй бѣше моето мнѣние и туй мнѣние Нар. Събрание го желае. (Гласове: Тѣй). Г-нъ Цачевъ съ онзи членъ предлага това (Гласове: Г-нъ Цачевъ не предлага това); напр. единъ чиновникъ приема служба депутатъ въ първата сесия, щомъ се свършатъ 2 мѣсеца на сесията дава си оставката отъ депутатството, но члена казва, че въ втората сесия не може да бжде депутатъ, нито въ третата сесия (Анневъ: И чиновникъ не може да бжде). Дѣто ще каже, че подиръ, ако поиска 10 дена слѣдъ указа да си даде оставката, за да се избере пакъ, не може додѣто не истече периода отъ 3 години на Събранието.

Дуковъ: Това сж разясненията, които даде г-нъ М-ръ Президентъ, че владичитѣ и мюфтиитѣ не могатъ да бждатъ избрани, защото получаватъ заплата отъ хазната и азъ поддържамъ това; но още казвамъ, че тѣ, като религиозни началници, не трѣба да влизатъ въ Нар. Събрание, дѣто се разисква за политика, тѣ не трѣба да се мѣсатъ въ политиката и не трѣба да ги учимъ на това. Колкото за мюфтиитѣ, дѣто казва г-нъ Геровъ, че тѣ били изборни, азъ мисля,

че и тѣ не трѣба да влизатъ въ Събранието, защото и тѣ сж религиозни началници, както и владичитѣ, щото могатъ да иматъ влияние надъ мюсюлманскитѣ депутати и, освѣнъ туй, тѣ не могатъ да разсѣждаватъ за интереситѣ на населението противъ правителството, като получаватъ своята заплата отъ хазната. Най-послѣ за това, което каза г-нъ Шивачовъ, относително раздѣлението на Събранието на секции за провѣрката на изборитѣ, азъ мисля, че това не може да бѣде; защото сегашното Събрание не може да задължава друго едно Събрание какво да прави, това даже не трѣба да се допуща и да се разисква сега.

Попшовъ: Това щѣхъ да кажа, че владичитѣ, гдѣто казахъ, че до сега били избирани, азъ незная кждѣ сж ги избирали и г-нъ Шивачовъ кждѣ е давалъ гласъ за тѣхъ; тѣ сж били просто назначавани отъ Екзарха или отъ правителството. (М-ръ Цанковъ: Не е истина).

Г. Геровъ: Тука, както виждамъ, г-нъ Цачевъ не може да разбере какво иска да каже г-нъ Анневъ. Г-нъ Анневъ казва, че ако чиновника иска да се избере депутатъ, го прави това, да подобри положението си; за да не става такъва спекула, то ограничава се, щото, като си даде оставката отъ депутатството, да не може вече да стане чиновникъ въ продължение на 3 години, (Гласове: Прието), което е и ставало до сега съ нѣкои си. За това много умѣстно е и трѣба да се приеме предложението на г-на Аннава. А колкото за владичитѣ и мюфтиитѣ, да се не приематъ. А за окръжнитѣ съвѣти, ще кажа на г-на Президентъ М-ра, че и до днесъ се плаща отъ правителството. За това нищо не каза г-нъ М-ръ.

М-ръ Икономовъ: Наистина окръжнитѣ съвѣти до сега се плащаха и може би сега още да се плащатъ; но ако г-нъ Геровъ погледнеше на новото устройство на тѣзи окръжни съвѣти, щѣше да види, че тѣ ще иматъ само 2 сесии и на мѣсто съвѣта ще има една постоянна коммисия, която ще засѣдава прѣзъ цѣлата година и ще ѝ се плаща отъ доходитѣ на самия окръгъ, а нѣма да получава заплата си отъ правителството. Понеже сж избрани отъ окръга, то биватъ плащани отъ него.

Батановски: Всичкитѣ се стараемъ да направимъ единъ справедливъ законъ, то тука се казва да бѣдѣтъ депутати, чиновници и пр. Съ една дума трѣба да се каже всѣки, който получава пари отъ хазната, да не може да бѣде депутатъ.

Шивачовъ: Азъ ще отговоря на г-на Батановски, че относително тѣзи работи разбира се, че всѣки тегли члена къмъ себе си. И азъ ще кажа, че окр. съвѣти, които

сж противъ на самата конституция, трѣба да се унищожатъ и ча станатъ нови избори. Но за този въпросъ другъ пѣтъ г-нъ М-ръ на Вжтр. Дѣла ще благоволи да внесе едно предложение за унищожението на окр. съвѣти, и градскитѣ съвѣти, които сж избрани противъ едно правило, което противорѣчи на самата конституция. За предложението на г-на Аннава ще кажа, до колкото го разбирамъ, то е, за да може да се предпази населението, за да се не избиратъ хора, които не защищаватъ интереситѣ на народа, но просто експлоатиратъ името представителъ, за да добиятъ нѣкоя по голѣма служба. Дохожда тукъ и моли М-ра, да му даде по голѣма длъжностъ и той се отказва отъ депутатството. Ако си далъ оставката отъ длъжността, значи, че е желалъ да го избератъ за депутатъ. Ако е това тѣй, то не трѣба да се дава на такъвъ никаква служба въ течение на 3 год. (Гласове: Съгласно). Относително владичитѣ и мюфтиитѣ, както сж и членовѣтѣ, като сж изборни чиновници въ окръжнитѣ съвѣти, сж сжщо, то защо на единитѣ да се дава права, а на другитѣ не, това е несправедливо. Владичитѣ ще повторъ, че получаватъ отъ държавното съкровище плата не е за друго, но защото правителството унищожилъ данъка. Владичитѣ или тѣхнитѣ приходи взе на себе си и имъ плаща отъ държавното съкровище. Може бити духовното началство ще поиска пакъ да си получава отъ самото население; защото правителството е единъ клонъ, прѣзъ който минаватъ паритѣ и доходитѣ на владичитѣ и мюфтиитѣ. За това да дадемъ сжщото право и на тѣхъ. Колкото за провѣрка, ще отговоря на г-на Цанкова, че 26 чл. отъ избирателния законъ прѣдвизда това. Той казва: (Чете): «Чл. 26. Изборитѣ се провѣрватъ отъ Нар. Събрание, което е единственний сѣдия за тѣхната правилностъ и дѣятелностъ». Ако едно Нар. Събрание, което е глауствало настоящия законъ е могло да тури този членъ, защо ние да нѣмаме право да туримъ по какъвъ начинъ да ставатъ тѣзи избори, а не да се остави да се избира коммисия отъ една или друга партия, и защото Иванъ или Драганъ не биле отъ нейната партия, да ги не зиматъ за представители. За това при провѣряване правилността на изборитѣ, Нар. Събрание да се раздѣли на 10 секции и всѣка отдѣлно да разглѣда законността на изборитѣ. Настоявамъ това да се тури въ 26 чл. на избирателния законъ. (Гласове: Не бива).

Манафовъ: Отказвамъ се.

Анневъ: Прибавката, която направила коммисията, се отнася въобще до всичкитѣ лица, които като си дадѣтъ оставката отъ депутатството, прѣдъ слѣдующия периодъ не

може да бждатъ избрани. Азъ искамъ, щото онзи, който е избранъ за депутатъ, ако си даде оставката, да не му се дава служба прѣзъ цѣлия периодъ, т. е. 3 години.

Д-ръ Цачевъ: Ако се приеме предложението на г-на Аннева, тогазъ тази притурка, която е на края на чл. 28 нѣма си мѣстото. Последната алинея трѣба да се извади отъ този законопроектъ. На мѣсто тази прибавка трѣба да се тури това, което г-нъ Анневъ предложи.

Дуковъ: Азъ не разбрахъ и не искахъ да говоря по това, което говори г-нъ М-ръ за владичитѣ и мюфтиитѣ. А сега глѣдамъ г-нъ Шивачовъ сравнява членовѣтъ на окръжнитѣ съвѣти съ владичитѣ и мюфтиитѣ. Колкото за членовѣтъ на окр. съвѣти, тѣ сж избрани отъ населението на сѣщия окръгъ, иматъ довѣрие, защо да нѣматъ право да се избиратъ. Ако кажемъ зиматъ заплата, то и ние зимаме заплата, и засѣдателитѣ зиматъ плата, кои ще изберемъ. За това предлагамъ въпроса да се не разисква, а да се направи щото да не могатъ да се избиратъ. Имаше избранъ единъ владика и той дойде само единъ день тукъ, когато не трѣбаше. (Гласове: На предмѣта! Шумъ)! Владиката нѣма работа тукъ.

Дим. Попповъ: Струва ми се, че г-нъ Шивачовъ много заплита въпроса. Каквато и да е партия, щомъ съмъ справедливо избранъ, никой нѣма да ма касира; а щомъ съмъ избранъ несправедливо, разбира се, ще ма касиратъ, макаръ да били консерватори, били либерали. А гдѣто той каза за владичитѣ и окр. съвѣти, има разлика; окръжнитѣ съвѣти сж като камери, тѣ сж като други народни представителства. (Гласове: за владичитѣ падна!) Незнаяхъ да сж паднали (къмъ Шивачова:) Ако имашъ нѣщо въ твоитѣ рѣцѣ, то е другъ въпросъ. Да изключимъ всичкитѣ отъ окр. съвѣтъ, това е голѣма погрѣшка на г-на Шивачова. Той не разбира какво е управителенъ съвѣтъ и какво е владика.

Д-ръ Помяновъ: Г-да представители! Ние направихме едно отклонение, като допуснахме чиновницитѣ да не бждатъ избираеми. Сега отидохме и по-нататъкъ, не само избираеми искаме да не бждатъ, ами споредъ предложението на г-на Аннева и да не помислятъ никога да ставатъ депутати, — това значи онуй, което той предложи, именно да не помислятъ никога чиновницитѣ да бждатъ избираеми. Защо г-да тазъ умраза къмъ тѣхъ, къмъ тѣзи класса на нашия народъ, която представлява интелигенцията и толкозъ повече ми е чудно, защото слушамъ това отъ едно тѣло, отъ едно мѣсто, отъ гдѣто най-малко трѣбаше чловѣкъ да се надѣе. И най-сетнѣ, представени ли сж интереситѣ на цѣлото население, ако отнемемъ правото на избираемостъ на

една класса и то най-добрата — интелигенцията — и то по този начинъ, по който предлага г-нъ Анневъ. Това е повече отъ несправедливо г-да!

Казахъ, че ние се отклонихме, гдѣто зехме на чиновницитѣ правото за избираемостъ, а сега още по-вече ще се отклонимъ, ако приемемъ предложението на г-на Аннева. Какво иска той? Той иска, ако чиновника си даде оставката 10 дня слѣдъ издаване указа за изборитѣ, може да бжде избранъ, и ако този чиновникъ се избере за депутатъ, че послѣ, като стои една сессия тукъ — сессии се полагатъ да бждатъ три въ едно Нар. Събрание — и поиска по некакви съображения, които чловѣкъ не може да предвиди, най-послѣ и по справедливи съображения, ако си даде оставката този чиновникъ, да се не приема на служба три години. Сега, защо е тази строга мѣрка къмъ чиновника? — Защото казва г-нъ Анневъ, когато се е избиралъ — само това съображение има за вѣрно, — когато се е избиралъ, той е спекулиралъ, да уплаши Министритѣ, за да му дадатъ сетнѣ по-голѣма служба. Ето съображенията, които Ви се представятъ, г-да представители. Вие можете да ги турите на главата и сърдцето си, за да видите, че тѣ немогътъ да бждатъ справедливи. И това даже да е тенденцията на чиновника: само и само да постигне по-голѣма служба, може ли да постигне чиновника тая си цѣль съ това? — Не може. Защо? Защото за да може да бжде назначенъ пакъ чиновникъ, трѣба да сложи депутатския си мандатъ, който е не съвмѣстимъ съ чиновничеството, и тогава, като служи мандата си, той не е вече въ състояние да плаши министритѣ.

Кой е онзи чиновникъ, който ще даде оставката си за да бжде избранъ депутатъ и послѣ да рискува депутатството си и да се откаже отъ него, за да го назначи правителството на по-голѣма служба? Това е по-вече отъ невѣроятнo и мене ми се чини, че даже и да се приеме така, както предполага г-нъ Анневъ и както мисли той, че ще излѣзе, пакъ нѣмаме никакво право да приемаме такова предложение. Стига толкозъ, гдѣто имъ го зехме споредъ конституцията. Той ако не може, или ако не ще, по-каквито и да е съображения да остане депутатъ, нека не рѣшаваме, щото и правителството, ако иска, да не може да го земе пакъ за чиновникъ. Нека го зема. Онази мѣрка е справедлива, т. е. презъ врѣмето да се неотклонява и да става ту чиновникъ, ту депутатъ.

Заради туй, моля г-да представителятѣ, щото това предложение или тази прибавка, да се не приема и всѣки чиновникъ, който се е рѣшилъ да бжде депутатъ и послѣ си даде оставката, пакъ да може да бжде чиновникъ.

Шивачовъ: Повтарямъ да кажа, че тѣзи г-да, които поддържатъ теорията, че окръжнитѣ съвѣти, които получаватъ пари отъ държавното съкровище могли да бждатъ избираеми а владичитѣ не могатъ. Каква е тази логика? (Гласове: чюхмe! чюхмe!) Относително мнѣнието на г-на Аннава ще повторя да кажа, че това е повече отъ вѣрно, защото отъ миналитѣ Народни Събрания имаме история, отъ която трѣба да се ползуваме, че много лица дойдоха депутати съ цѣль, за да получатъ повисоки мѣста. Г-нъ Помяновъ казва, че кой щѣлъ да приеме и незная що си; но азъ ви увѣрявамъ г-да, че самото Министерство ще предложи мѣста, за да се отърве отъ нѣкои депутати.

Зарадъ туй, предложението на г-на Аннава много е умѣстно и никое лице слѣдъ като се избере представителъ, да не може да бжде чиновникъ три години; а относително владичитѣ и мюфтиитѣ, могатъ да се приематъ.

Геровъ: Тукъ много се говори, както за мюфтиитѣ и владичитѣ, тѣй и за изборнитѣ чиновници. Но г-нъ Батановски направи най-хубаво предложение, че сички чиновници, които приематъ заплатата отъ държавното съкровище, тѣ да се не приематъ за депутати, понеже имаме въ бюджета и священници, които получаватъ заплати, слѣдователно и тѣ да се не избиратъ. Заради това, да приемемъ както каза г-нъ Батановски, че сички чиновници, които получаватъ заплатата отъ хазната, да се не избиратъ. А колкото за предложението на г-на Шивачова, ще му отговоря, че той каквото и да говори, съ тия свои предложения нѣма нищо повече да направи, относително кассиранieto при провѣрката. Азъ нѣколко пѣти съмъ кассиранъ и зная какъ се кассирватъ депутати. Първи пѣтъ мя кассираха и ще видите, че за едно и сѣщото дѣло единъ се прие а другия се кассира. Втория пѣтъ като бѣхъ избранъ, имавъ едно писмо отъ г-на Предсѣдателя на Нар. Събрание, който бѣ тогава г-нъ Славейковъ и ми казваше въ писмото, че ти днеска отъ Нар. Събрание се приемашъ за народенъ представителъ и дохаждамъ тука въ сесията та засѣдавамъ; правиха, струваха, че като видѣха, че не понасяхъ на болшинството, пакъ мя кассираха. Слѣдователно, г-нъ Шивачовъ, каквото и да прави, Нар. Събрание ще направи, каквото иска. Тогава г-нъ Шивачовъ нѣма да апелира, кассира и незная що, и не ще адвокатствува. Такива предложения сѣ вѣтръ, защото Нар. Събрание, което иска, (Списаревски: както и сегашното Събрание!) никой не може съ предложение да го спрѣ. Днешното Събрание такива нѣща не е правило.

Анневъ: Боже съхрани, ако съмъ помислювалъ да изразявамъ умраза съ тая прибавка, както и г. Помяновъ искаше

да каже. Напротивъ, азъ съ това предложение искамъ да се направи положението на чиновницитѣ по-сигурно. Защо да си дава оставката и да спекулира съ депутатството и послѣ пакъ да става чиновникъ? Той съ това разваля своята кариера, своето бждѣще. Ако иска да е истински народенъ представителъ, той да не става чиновникъ. Азъ добро имъ мисля. Заради това ще моля Нар. Събрание, да приеме прибавката.

Предсѣдатель: Моля г-на, докладчика да прочете прибавката.

Докл. Д-ръ Цачевъ (чете): «Чиновници, които си сж дали оставкитѣ и сж били избрани за депутати, въ случай че си дадатъ оставкитѣ отъ представителството, не могатъ да получаватъ служба, до дѣто трае периода на Събранието». Т. е. слѣдъ три години, когато . . . (Гласове: Чюхмe предложението!)

Предсѣдатель: Съгласно съ 25 членъ отъ правилника, да ли има $\frac{1}{4}$ отъ г-да представителитѣ, които да поддържатъ предложението на г. Аннава? (Има).

Тогава, които приематъ предложението на г. Аннава, да си дигнатъ . . .

Д-ръ Помяновъ: Тогава нека Нар. Събрание си бжде извѣстно, че интелгенция нѣма да имаме въ Събранието. Ще имаме само търговци и селяне, (Гласове: Така и трѣба, защото само на тѣхния гърбъ лежи бюджета!) а интелгенция нѣма да имаме. Ако желаете това, добрѣ. (Гласове: Желаетъ го!)

Предсѣдатель: Полагамъ на гласоподаване предложението на г. Аннава и моля онѣзи, които го приематъ . . . Моля г. докладчика да прочете прибавката къмъ 28 членъ, слѣдъ думитѣ «не могатъ да бждатъ избиратели».

Докл. Д-ръ Цачевъ (чете): Прибавка къмъ 28 членъ: «в) Сѣщо не могатъ да бждатъ избираеми за народни представители военнитѣ лица, които се намиратъ на дѣйствиелна служба; г) Лица, които получаватъ заплатата, пенсия или помощъ отъ държавното съкровище, съ исклучение на Министритѣ и изборнитѣ служители на общинскитѣ и окръжни съвѣти и сѣдебнитѣ засѣдатели. Тия лица могатъ да бждатъ избрани, ако си сж дали оставкитѣ 10 дня слѣдъ издаване Княжеский указъ за изборитѣ».

Предсѣдатель: Моля г. докладчика, да прочете предложението на г. Аннава.

Докл. Д-ръ Цачевъ (чете): «Чиновници, които си сж дали оставкитѣ и сж били избрани за депутати, въ случай, че си дадатъ оставкитѣ отъ представителството, не могатъ да получаватъ служба, до дѣто трае периода на Събранието».

Председателъ: Полагамъ на гласоподаване предложението на г-на Аннева; които го приематъ, да си дигнатъ ржката. (Болшинство). Приема се.

Полагамъ на гласоподаване цѣлий избирателенъ законъ, съ измѣненията, които станаха въ него.

Батановски: Това се само прибави. Това г-нъ М-ръ каза и за окръжнитѣ съвѣти. Несправедливо е, да се избиратъ и отъ окр. съвѣти, когато тѣ приематъ пари отъ държавното съкровище. Не е справедливо и трѣба да се каже.

М-ръ Цанковъ: Г-нъ Батановски, не го разбира какво е. Тука се казва, «които приематъ заплата, пенсия или помощъ» отъ хазната, тия неможатъ да бждатъ представители сир. исключаватъ се. Дѣто ще се каже, избраннитѣ лица, Министритѣ, както и отъ общинскитѣ и окр. съвѣти и сѣдебнитѣ засѣдатели, тия можатъ да ставатъ депутати, т. е. можатъ да бждатъ избрани. Окр. Съвѣти, наистина приематъ пари, отъ хазната, но за напредъ, споредъ закона, нѣма да приематъ, а ще приематъ отъ населението на окръга. Тѣзи година, ако имъ се дадоха пари отъ хазната, то бѣ взаимнообразно, тѣй шото до година тѣхнитѣ заплати ще излѣзжтъ отъ налозитѣ, които ще се разметнатъ на онѣзи окръжи. Но защото още онзи законъ не е туренъ въ дѣйствие и приходитѣ имъ не се туриха въ дѣйствие то тѣзи година съмъ предвидѣлъ въ бюджета, за да имъ се плати взаимнообратно отъ хазната. Заради това, тѣ сж избрани лица отъ народа и тѣ могатъ да бждатъ депутати. (Гласове: Съгласни!)

Председателъ: Полагамъ на гласоподаване проекта изцѣло, както се прочете отъ г-на Докладчика, и моля онѣзи, които го приематъ да си дигнатъ ржката. (Приема се).

Нар. Събрание приема законопроекта за избирателний законъ.

Г-да! Часътъ е вече 6½ и ние трѣба да се разидемъ. Трѣба преди всичко да помоля г-да председателитѣ на комисииитѣ а сжщо и докладчицитѣ, да кажатъ ако има нѣщо готово, да се тури на дневний редъ.

Бобчевъ: Желая да се тури на дневний редъ бюджета, за да го ненаправимъ както други пжтъ, като чакахме, когато да се распусне Събранието да го разглѣдваме. Заради това, ако искаме да имаме по нареденъ бюджетъ, не трѣба да чакаме, когато ни остане само една нощъ, а трѣба да го захванемъ още отъ сега.

Дуковъ: Предлагамъ да се тури на дневенъ редъ както бѣ, второто четение законопроекта за горитѣ и готовъ е доклада да го разискваме. Подиръ или както каза г-нъ Бобчевъ, да туримъ бюджета.

Председателъ: Кой е докладчикъ на финансовата комисиия, защото утрѣ на първия дневенъ редъ стои измѣнение врѣмения уставъ за акциза на тютюня.

Ф. Мариновъ: Готовъ е!

Председателъ: Тогава остава дневний редъ, както бѣ нареденъ за днешното засѣдание, освѣнъ онѣзи, които се свършиха.

Обявavamъ днешното засѣдание закрито.

Идущето засѣдание ще бжде утрѣ на 1 часа, на края на дневний редъ се прилага и законопроекта за бюджета.

(Конецъ въ 6 часа и 50 минути).

Председателъ: Д. Грековъ.

Секретари: { Н. Шивачовъ.
Д-ръ Цачевъ.

Подпредседатели: { Иванъ Симеоновъ.
Ат. Минчовъ.

Директоръ на Стенографическото Бюро: А. Безеншекъ.